

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-152-25
UD223

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz
ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 217a dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
- 2) w art. 222:
 - a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
 - b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub § 1a wywołało niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza lub osoby do pomocy mu przybranej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”;
 - c) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Na wniosek pokrzywdzonego sąd orzeka podanie wyroku skazującego do publicznej wiadomości.”;
- 3) w art. 223 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Na wniosek pokrzywdzonego sąd orzeka podanie wyroku skazującego do publicznej wiadomości.”;
- 4) w art. 231b:
 - a) uchyla się § 2,
 - b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w cześć lub godność tej osoby, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734) w art. 51:

1) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 złotych.”;

2) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w § 1 w zakładzie leczniczym w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620 i 637) lub w trakcie akcji medycznej w rozumieniu art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91 i 637), lub w siedzibie organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 90 § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Postępowanie przyspieszone stosuje się także wobec sprawców wykroczenia, o którym mowa w art. 51 § 2a oraz art. 66b Kodeksu wykroczeń.”;

2) w art. 96 po § 1af dodaje się § 1ag w brzmieniu:

„§ 1ag. W postępowaniu mandatowym w sprawie o wykroczenie określone w art. 51 § 2 lub § 2a Kodeksu wykroczeń można nałożyć grzywnę w wysokości 1000 zł.”.

Art. 4. Przepis art. 231b § 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym stosuje się do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel i potrzeba zmian

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny ma na celu zwiększenie ochrony funkcjonariuszy publicznych oraz osób, które – choć nie posiadają formalnego statusu funkcjonariusza – narażają swoje zdrowie i życie w celu ochrony porządku publicznego, ratowania innych ludzi czy też udzielając świadczeń zdrowotnych. Z tych względów wzmocnienie ochrony funkcjonariuszy publicznych, osób udzielających świadczeń zdrowotnych oraz innych osób, które, chroniąc porządek publiczny, stają się obiektem agresji o takim nasileniu, że prowadzi to do narażenia tych osób na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, jest dla państwa polskiego zadaniem priorytetowym. Ta wzmocniona ochrona będzie służyć także wszystkim osobom wykonującym działania ratownicze, takim jak ratownicy wodni i górcy, a także obywatelom, którzy podejmują interwencję w obronie innych czy po prostu udzielają pomocy ludziom na ulicy.

Decyzja o zmianie tych przepisów wynika z faktu, że w ostatnich latach nasiliły się przypadki agresji wobec funkcjonariuszy Policji, straży miejskiej, strażaków, lekarzy, pielęgniarek czy ratowników medycznych. Coraz częściej ofiarami ataków stają się także zwykli obywatele, którzy podejmują działania w celu udzielenia pomocy ofiarom przestępstw lub przeciwdziałania aktom przemocy.

Zmiany te wpisują się w aktualne tendencje w doktrynie prawa karnego, zgodnie z którymi ochrona osób narażonych na agresję w związku z pełnieniem swoich funkcji powinna być priorytetem państwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że atak na funkcjonariusza publicznego stanowi atak na autorytet państwa. Nowelizacja wpisuje się także w kierunek ochrony funkcjonariuszy określony przez Trybunał Konstytucyjny, który uznał, że funkcjonariusze publiczni wymagają szczególnej ochrony ze względu na istotne funkcje, jakie pełnią w społeczeństwie (por. uzasadnienie wyroku TK z dnia 21 września 2015 r. K 28/13).

Oczekiwane skutki regulacji obejmują:

- 1) poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i osób działających na rzecz porządku publicznego – zwiększenie sankcji karnych powinno działać prewencyjnie na potencjalnych sprawców;

- 2) zmniejszenie liczby ataków na służby ratownicze i obywateli interweniujących w sytuacjach zagrożenia – osoby ratujące życie i zdrowie innych nie powinny być narażone na agresję;
- 3) wzmocnienie autorytetu instytucji państwowych – surowsze kary za przemoc wobec funkcjonariuszy mogą przyczynić się do większego szacunku dla prawa i organów ścigania.

Wprowadzone zmiany mają zatem na celu odstraszenie potencjalnych sprawców i zwiększenie ochrony osób ratujących życie i zdrowie innych przed bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Stopień społecznej szkodliwości tego rodzaju zachowań jest na tyle wysoki, że wymaga surowszej penalizacji aniżeli przewidziana w obecnie obowiązujących przepisach.

2. Zmiany w Kodeksie karnym:

Projekt ustawy przewiduje następujące zmiany:

- 1) zaostrenie odpowiedzialności za naruszenie nietykalności cielesnej osób pełniących funkcje publiczne i ratujących życie innych (art. 217a i art. 222 Kodeksu karnego). Jeżeli czyn naraża pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, sprawca będzie podlegać karze od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności;
- 2) w art. 231b Kodeksu karnego – wprowadzenie nowych regulacji dotyczących odpowiedzialności za zamach na osobę odpierającą atak przez wprowadzenie trybu ścigania na wniosek w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności.

Projektodawca dostrzega konieczność wprowadzenia dodatkowego typu przestępstwa, które będzie chroniło w kwalifikowany sposób funkcjonariusza publicznego i osoby do pomocy mu przybrane podczas lub w związku z pełnieniem przez nie obowiązków służbowych.

Tego rodzaju zachowanie jak opisane w projektowanym art. 222 § 1a k.k. podlegałoby kwalifikacji z art. 222 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Zarówno za czyn z art. 222 § 1 k.k., jak i za czyn z art. 160 § 1 k.k. grozi kara do 3 lat pozbawienia wolności.

W ostatnich latach media wielokrotnie informowały o brutalnych atakach na funkcjonariuszy publicznych i ratowników:

Pobicie ratownika medycznego w Warszawie (2023 r.) – podczas udzielania pomocy nietrzeźwemu mężczyźnie ratownik został zaatakowany i dotkliwie pobity, co wywołało debatę na temat bezpieczeństwa służb medycznych.

Przypadek pobicia przypadkowego świadka napaści na kobietę w Krakowie (2022 r.) – obywatel, który próbował powstrzymać agresora atakującego kobietę na ulicy, sam stał się ofiarą brutalnego pobicia.

Przypadek śmiertelnego ataku nożem na 62-letniego ratownika medycznego w Siedlcach (2025 r.) – ratownicy medyczni udzielali pomocy poszkodowanemu mężczyźnie, ten zaatakował ich dwoma nożami. Jeden z medyków został ugodzony w klatkę piersiową i po przewiezieniu do szpitala zmarł. Drugi z ratowników został zraniony w nadgarstek.

W ocenie projektodawcy obowiązujące sankcje wymagają zaostrzenia, co zapewnia projektowana regulacja. Projektowany przepis będzie miał bowiem charakter regulacji szczególnej (*lex specialis*) w stosunku do przepisów art. 222 § 1 oraz art. 160 § 1 k.k. i będzie stanowił typ kwalifikowany. Projektowana sankcja będzie spójna z aktualnymi zagrożeniami przewidzianymi dla wskazanych wyżej przestępstw, wprowadzając surowszą karę z uwagi na dodatkowe okoliczności kwalifikujące (sposób działania i osobę pokrzywdzonego).

Projektowany przepis będzie stanowić dopełnienie regulacji zawartej w art. 223 k.k. Przepis ten penalizuje popełnienie tzw. czynnej napaści dokonanej wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub przy użyciu broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego.

W orzecznictwie SN podnosi się, że „Jest rzeczą oczywistą, w myśl reguły jednakowego wykładania takich samych pojęć funkcjonujących w obrębie tego samego aktu prawnego, że znamię to na gruncie art. 223 KK wyklądać trzeba identycznie jak na gruncie art. 280 § 2 KK” (wyrok SN z dnia 11 marca 2003 r., V KK 148/02). W orzeczeniu tym wskazano, że „Twierdzenie, że samochód ze swej istoty jest tak samo niebezpieczny dla człowieka, jak nóż lub broń palna, nie ma nic wspólnego z prawidłową wykładnią Kodeksowego pojęcia „inny niebezpieczny przedmiot”. Nawet dostrzegając, że uznanie samochodu za „inny podobnie niebezpieczny przedmiot” jest na gruncie art. 223 k.k. kwestią sporną w orzecznictwie, należy dostrzec cały katalog przedmiotów, które takiej cechy, w świetle poglądów judykatury, nie posiadają, choć *in concreto* ich użycie może narażać funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Projektodawca miał na uwadze w szczególności następujące wypowiedzi orzecznicze:

Bliżej nieokreślony kij o długości ok. 50 cm oraz szerokości ok. 5 cm nie stanowi podobnie niebezpiecznego przedmiotu co nóż lub broń palna (wyrok SA w Lublinie z dnia 26 czerwca 2007 r. II AKa 138/07).

Zabezpieczony przedmiot, którym posługiwał się jeden z oskarżonych w czasie przestępstwa, to drewniana pałka o nieznacznym ciężarze i długości 39 cm, średnicy 5,5 cm w najgrubszym miejscu i zwężająca się do średnicy 3 cm w drugiej części. Pałka ta nie posiada na powierzchni elementów ostrych, tnących ani kłujących. Z uwagi na swój kształt, wyglądem nieco przypomina kij baseballowy, jednak jest od niego co najmniej o połowę krótsza i ma znacznie mniejszą masę. W istocie, jak wynika z zebranego materiału dowodowego, przedmiot ten stanowi drewnianą część składową tralki, ozdobnego elementu schodów. Zrównanie przez Sąd Okręgowy omawianego dowodu z imitacją kija baseballowego nie było uprawnione. Zdaniem Sądu Apelacyjnego normalne użycie takiej pałki, jej zwykłych funkcji, nie stwarza niebezpieczeństwa dla życia, porównywalnego z bronią palną i nożem (wyrok SA w Lublinie z dnia 24 stycznia 2008 r. II AKa 312/07).

Pałka teleskopowa nie jest przedmiotem niebezpiecznym w rozumieniu art. 280 § 2 KK, bo zwyczajnie używana nie stwarza zagrożenia dla życia ludzkiego, jakie powstaje z użycia noża lub broni palnej (postanowienie SA w Krakowie z dnia 14 czerwca 2006 r. II AKz 185/06).

Pistolet, którym posłużył się oskarżony, nie był przedmiotem podobnie niebezpiecznym do broni palnej. Pistolet ten, w którym czynnikiem miotającym był gaz CO₂, to tzw. wiatrówka, z której pocisk jest wystrzeliwany ze stosunkowo niewielką siłą. Skoro zaś ustawodawca jako narzędzie niebezpieczne dla życia i zdrowia uznaje przedmiot, który wystrzeliwuje pocisk z siłą co najmniej 17 J, *a contrario* należy uznać, że cechy takiej nie posiada pistolet, który nadaje pociskowi siłę mniejszą. Stanowisko to potwierdza dotychczasowe orzecznictwo Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 listopada 2005 r., sygn. akt II AKa 290/05, Prok. i Pr. – wkł. rok 2006, nr 12, poz. 21, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 kwietnia 2012 r., sygn. akt II AKa 99/12, portal orzeczeń sądów powszechnych) (wyrok SA w Białymstoku z dnia 21 listopada 2013 r. II AKa 209/13).

Ręczny miotacz gazu nie jest „innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym” w stosunku do broni palnej lub noża, o których traktuje przepis art. 280 § 2 KK (wyrok SA w Łodzi z dnia 1 grudnia 2011 r. II AKa 230/11).

Klamka z zaostrzonym metalowym końcem nie jest „przedmiotem podobnie niebezpiecznym do noża” w rozumieniu art. 280 § 1 KK (wyrok SA w Lublinie z dnia 30 września 2009 r. II AKa 131/09).

But typu „martens”, nawet uwzględniając jego szczególny sposób wykonania, jakim jest to, że czub buta jest obłożony blachą i pokryty skórą, tak bardzo różni się w swoich cechach, stałych, obiektywnych właściwościach oraz przeznaczeniu od broni palnej i noża, że można jednoznacznie wykluczać go z kręgu desygnatów pojęcia „innego, podobnie niebezpiecznego przedmiotu”, wyrażającego znamię kwalifikujące przestępstwa z art. 159 KK (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2003 r. II AKa 116/03).

Nie można się zgodzić z twierdzeniami, że buty typu „glany” z uwagi na swoje niebezpieczne cechy (podeszwa wzmocniona metalowymi śrubami) podlegają uznaniu za niebezpieczny przedmiot w rozumieniu ww. przepisów. Nie mają one bowiem takiego przymiotu niebezpieczeństwa jak broń palna czy nóż, których użycie zawsze zagraża bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ofiary. Wprawdzie skutki takie można wywołać przez sposób użycia, np. przez wielokrotne zadawanie ciosów ciężkimi butami w głowę, ale z tego punktu widzenia każdy przedmiot mógłby być niebezpieczny (wyrok SA w Katowicach z dnia 19 sierpnia 2004 r. II AKa 217/04).

Kawałka szkła dowolnego kształtu nie można zrównywać z bronią palną ani z nożem, a sposób działania oskarżonego nie zagrażał bezpośrednio życiu jego ofiary (art. 280 § 2 KK), skoro mimo przystawienia szkła do szyi pokrzywdzony nie wydał żądanego telefonu (wyrok SA w Krakowie z dnia 15 października 2008 r. II AKa 140/08).

Jeżeli podstawą kwalifikacji rabunku z art. 280 § 2 KK jest posłużenie się także „innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem”, to może chodzić wyłącznie o przedmioty, których każde „normalne” użycie przeciwko innemu człowiekowi zawsze stwarza, podobnie jak użycie broni palnej lub noża, realne zagrożenie dla życia. Takich cech nie ma pusta butelka, bowiem w przypadku tego przedmiotu można stwierdzić, że dopiero szczególnie niebezpieczny sposób jego użycia może realnie zagrozić życiu ofiary rabunku (wyrok SA w Katowicach z dnia 10 maja 2005 r. II AKa 99/05).

Klucz monterski z uwagi na swe cechy fizyczne nie jest podobny, w rozumieniu art. 280 § 2 KK, ani do broni palnej, ani do noża, gdyż nie posiada żadnych cech do nich podobnych, ani też jego „normalne” użycie nie stwarza realnego zagrożenia dla życia człowieka. Z tego powodu nie może być on traktowany jako inny podobnie niebezpieczny przedmiot

w rozumieniu tego przepisu (wyrok SA w Lublinie z dnia 21 października 2005 r. II AKa 252/05).

Jeżeli podstawą kwalifikacji rabunku z art. 280 § 2 KK jest posłużenie się także „innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem”, to może chodzić wyłącznie o przedmioty, których każde „normalne” użycie przeciwko innemu człowiekowi zawsze stwarza, podobnie jak użycie broni palnej lub noża, realne zagrożenie dla życia. Takich cech nie ma drewniany taboret, bowiem w przypadku tego przedmiotu można stwierdzić, że dopiero szczególnie niebezpieczny sposób jego użycia może realnie zagrozić życiu ofiary rabunku (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 23 grudnia 2003 r. II AKa 460/03).

Gumowy młotek i jego złamany drewniany trzonek nie są niebezpiecznymi przedmiotami w rozumieniu art. 280 § 2 KK (wyrok SA w Warszawie z dnia 13 października 2005 r. II AKa 308/05).

Przywołane orzeczenia wskazują na stosunkowo szeroki katalog potencjalnie groźnych przedmiotów, których użycie nie wystarcza jednak do zakwalifikowania zachowania sprawcy jako czynnej napaści, o której mowa w art. 223 k.k. Nie budzi jednocześnie wątpliwości, że używając takich przedmiotów sprawca może spowodować skutek w postaci narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Powyższe racje skłoniły projektodawcę do wprowadzenia do Kodeksu karnego proponowanego art. 222 § 1a.

Przepis ten nie ogranicza się do użycia określonych przedmiotów, ale surowiej penalizuje wszelkie naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, które narażają wskazane osoby na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Projektowana zmiana w § 2 art. 222 ma charakter wynikowy, związany z dodaniem do tego artykułu §1a.

Racje przemawiające za wprowadzeniem art. 222 § 1a k.k. uzasadniają również wprowadzenie typu kwalifikowanego do art. 217a k.k. z uwagi na coraz częściej „występujące przypadki agresywnych przestępczych ataków na osoby zobowiązane do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz bezpieczeństwa lub porządku publicznego z racji swoich obowiązków służbowych i zawodowych lub też podejmujące z własnej inicjatywy działania

mające na celu zapobieżenie popełnieniu przestępstwa – są one zjawiskiem bulwersującym opinię publiczną i zwiększającym poczucie zagrożenia oraz lęk przed przestępczością”.

W uzasadnieniu projektu wprowadzającego ten przepis wskazano także, że powtarzanie się tego rodzaju zdarzeń może również „wzmocniać postawy obojętności wobec dostrzeżonych przypadków naruszenia prawa, osłabiając istotną podstawę społeczeństwa obywatelskiego, jakim jest poczuwanie się przez poszczególnych obywateli do odpowiedzialności za dobro wspólne, a także osłabiać zaufanie społeczne do państwa i stanowionego przezeń prawa, postrzeganego jako nieefektywne i niestanowiące skutecznej przeciwwagi dla bulwersujących społeczeństwo negatywnych zjawisk”.

Jednocześnie wobec wzrostu zachowań polegających na naruszeniu nietykalności cielesnej skutkujących narażeniem pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie ma powodów, aby różnicować poziom ochrony funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej oraz innej osoby podejmującej interwencję na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Projektodawca zaproponował zatem w obu tych przypadkach sankcję w postaci kary pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Dodatkowo przewidziano obowiązkową publikację wyroku na wniosek pokrzywdzonego, niezależnie od uprawnienia sądu do orzeczenia tego środka na podstawie art. 43b Kodeksu karnego w przypadku skazania za czyny z art. 222 k.k. Jednocześnie wprowadzono analogiczne rozwiązanie w przypadku skazania sprawcy czynu z art. 223 Kodeksu karnego, który stanowi typ kwalifikowany w stosunku do czynu z art. 222 § 1 Kodeksu karnego. Potrzeba takiej regulacji wynika z jednej strony z dążenia do zniechęcenia potencjalnych naśladowców, a z drugiej do moralnego zadośćuczynienia pokrzywdzonemu.

Kolejna propozycja legislacyjna odnosi się do art. 231b Kodeksu karnego, który obecnie brzmi następująco:

„§ 1. Osoba, która w obronie koniecznej odpiera zamach na jakiekolwiek cudze dobro chronione prawem, chroniąc bezpieczeństwo lub porządek publiczny, korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w cześć lub godność tej osoby.”.

U podstaw tej regulacji leży przekonanie, że osoby, które, nie będąc prawnie do tego zobowiązane, występują w obronie prawa i, przełamując niejednokrotnie strach oraz narażając

się na agresywną reakcję przestępcy, reagują na chuligańskie czy też innego rodzaju przestępcze zachowania, powinny korzystać ze wzmocnionej ochrony prawnej.

Skoro więc osoby te faktycznie działają na rzecz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, atak na te osoby, również atak godzący w cześć lub godność tej osoby, powinien być traktowany w sensie prawnym tak samo jak atak na funkcjonariusza publicznego.

Chodzi więc o przypadki, gdy osoba podejmująca obronę konieczną nie została do tego w jakikolwiek sposób zmuszona, w szczególności przez przymusowość sytuacji, w której się znalazła, bowiem ani ona osobiście, ani jej mienie lub inne należące do niej dobra nie zostały zaatakowane przestępczym zamachem, lecz podjęła interwencję wobec bezprawnego zamachu bez jakiegokolwiek partykularnego interesu, a także nie będąc do tego w żaden sposób zobowiązana prawnie.

Podjęcie interwencji niosącej za sobą ryzyko osobiste w celu ochrony prawa przed aktami jego naruszenia i niejako w zastępstwie zobowiązanych do ochrony porządku prawnego organów państwa uzasadnia więc w pełni rozwiązania wzmacniające ochronę udzielaną takiej osobie.

Dotychczasowa regulacja z zakresu tej ochrony wyłącza przypadki, gdy czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w cześć lub godność tej osoby. Wprowadzenie takiego wyłączenia uzasadnia się interesem osoby interweniującej, która przy tak ograniczonym naruszeniu jej dóbr może nie wykazywać zainteresowania wszczynaniem postępowania karnego, pociągającym za sobą również konieczność jej udziału w tym postępowaniu (Jacek Giezek (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 231b, Lex).

Dostrzegając wskazaną argumentację, projektodawca stoi na stanowisku, że przemawia ona przede wszystkim za wnioskowym ściganiem tego rodzaju zachowań, a nie za wyłączeniem wzmocnionej ochrony przewidzianym w obowiązującym obecnie art. 231b § 2 k.k.

W konsekwencji proponuje się pozostawienie do uznania pokrzywdzonego decyzji o ściganiu czynu jeżeli polega on wyłącznie na zamachu na jego cześć lub godność (agresja słowna). W wielu bowiem wypadkach pokrzywdzony może nie być zainteresowany prowadzeniem takiego postępowania, nieuchronnie wymuszającego poświęcenie przez niego czasu związanego z udziałem w czynnościach procesowych.

3. Zmiany w Kodeksie wykroczeń i Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia:

Zmiany w kodeksie wykroczeń stanowią dopełnienie zmian przewidzianych w Kodeksie karnym, a są ukierunkowane na zwiększenie ochrony osób uczestniczących w działalności leczniczej oraz wykonujących czynności urzędowe. Niezależnie bowiem od czynów skierowanych przeciwko konkretnym osobom istnieje szereg zachowań, nie dotyczących wprost nietykalności cielesnej, życia lub zdrowia funkcjonariuszy i osób chronionych jak funkcjonariusze, ale naruszających porządek publiczny i stwarzających atmosferę zagrożenia. Tym samym czyny te godzą w ład społeczny i prawo każdego do niezakłóconego korzystania z przestrzeni publicznej. Szczególnie dotyczy to sytuacji, gdy jest wykonywana działalność lecznicza oraz funkcjonowania szeroko pojętej sfery organów publicznych. Wprowadzenie dodatkowego typu kwalifikowanego w art. 51 § 2a k.w. wiąże się też z zaostrzeniem dolnej granicy zagrożenia grzywną przez podniesienie jej do wysokości 1000 zł. Analogiczny zabieg zostanie zastosowany względem już obowiązującego art. 52 § 2 k.w., który, choć formalnie stanowi typ kwalifikowany wykroczenia z art. 51 § 1 k.w., jest zagrożony obecnie taką samą karą. W przypadku zastosowania postępowania mandatowego, zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń – obecnie grzywna nałożona za to wykroczenie w drodze mandatu może wynosić od 100 do 500 zł. Zatem, aby było możliwe nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego za to wykroczenie w wyższej wysokości, proponuje się zmianę treści art. 96 k.p.w. Proponuje się także zastosowanie postępowania przyspieszonego umożliwiającego Policji m.in. w wypadku schwytania na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem sprawcy projektowanego wykroczenia z art. 51 § 2a k.w. jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie do sądu, co będzie wymagało zmiany brzmienia art. 90 § 2a k.p.w. Modyfikacje przepisów w powyższym zakresie pozwolą Policji na szybkie i skuteczne zakończenie interwencji związanej z agresywnymi zachowaniami w zakładach leczniczych lub urzędach.

4. Wnioski i oczekiwane skutki

Projektowane zmiany mają na celu skuteczniejsze przeciwdziałanie aktom agresji wobec osób, które działają na rzecz ochrony porządku publicznego, ratowania zdrowia i życia oraz ochrony innych obywateli. Zaostrzenie sankcji karnych stanowi wyraźny sygnał, że państwo będzie konsekwentnie ścigać i karać sprawców ataków na osoby zaangażowane w działania ratownicze i ochronne.

Nowelizacja Kodeksu karnego przyczyni się do:

- 1) zwiększenia bezpieczeństwa funkcjonariuszy publicznych oraz osób podejmujących interwencje w interesie społecznym;
- 2) odstraszenia potencjalnych sprawców od stosowania przemocy wobec tych grup;
- 3) wzmocnienia poczucia sprawiedliwości społecznej przez adekwatne sankcjonowanie aktów agresji.

Wprowadzenie zmian jest konieczne, aby zapewnić skuteczniejszą ochronę wszystkim osobom, które z narażeniem zdrowia i życia pełnią kluczowe funkcje dla porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ale także dla tych wszystkich obywateli, którzy podejmują działania w celu udzielenia pomocy innym.

W projekcie w celu wyeliminowania jakichkolwiek wątpliwości co do zastosowania art. 4 Kodeksu karnego zaproponowano przepisy przejściowe, zgodnie z którymi uchylany przepis art. 231b § 2 k.k. będzie miał zastosowanie do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Zgodnie z art. 5 ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co powinno z jednej strony zapewnić możliwość zapoznania się z nowym stanem prawnym wszystkim adresatom, a jednocześnie nie odsuwać nadto w czasie wejścia w życie wzmocnionej ochrony, którą projekt przewiduje. Termin wejścia w życie projektowanej ustawy jest ponadto zgodny z art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych, w stosunku do projektowanych rozwiązań, działań umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana regulacja nie jest sprzeczna z zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zawarte w projekcie regulacje nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, o których mowa w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677), projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce „Rządowy Proces Legislacyjny”. Uwag nie zgłoszono.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt został skierowany do koordynatora OSR. Uwag nie zgłoszono.

Projekt nie dotyczy warunków określonych w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>pod względem legislacyjnym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>opiekun legislacyjny:</u> Monika Walewska, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 764 Anna Niedźwiecka, główny specjalista, Departament Legislacyjny e-mail: anna.niedzwiecka@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 793 <u>opiekun merytoryczny:</u> Michał Hara, Dyrektor Departamentu Prawa Karnego e-mail: sekretariat.dpk@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 645	Data sporządzenia 30 lipca 2025 r. Źródło Inicjatywa własna Nr w Wykazie prac RM UD223
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ma na celu zwiększenie ochrony funkcjonariuszy publicznych oraz osób, które – choć nie posiadają formalnego statusu funkcjonariusza – narażają swoje zdrowie i życie w celu ochrony porządku publicznego, ratowania innych ludzi czy też udzielania świadczeń zdrowotnych. Z tych względów wzmocnienie ochrony funkcjonariuszy publicznych, osób udzielających świadczeń zdrowotnych oraz innych osób, które, chroniąc porządek publiczny, stają się obiektem agresji o takim nasileniu, że prowadzi to do narażenia tych osób na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, jest dla państwa polskiego zadaniem priorytetowym. Ta wzmocniona ochrona będzie służyć także wszystkim osobom wykonującym działania ratownicze, takim jak ratownicy wodni i górcy, a także obywatelom, którzy podejmują interwencję w obronie innych czy po prostu udzielają pomocy ludziom na ulicy.

Decyzja o zmianie tych przepisów wynika z pojawiających się przypadków agresji wobec funkcjonariuszy Policji, Straży Miejskiej, strażaków, lekarzy, pielęgniarek czy ratowników medycznych. Często ofiarami ataków stają się także zwykli obywatele, którzy podejmują działania w celu udzielenia pomocy ofiarom przestępstw lub aktów przemocy.

W ostatnich latach media wielokrotnie informowały o brutalnych atakach na funkcjonariuszy publicznych i ratowników, m.in.:

- pobicie ratownika medycznego w Warszawie (2023 r.) – podczas udzielania pomocy nietrzeźwemu mężczyźnie ratownik został zaatakowany i dotkliwie pobity, co wywołało debatę na temat bezpieczeństwa służb medycznych,
- przypadek pobicia świadka napaści na kobietę w Krakowie (2022 r.) – obywatel, który próbował powstrzymać agresora atakującego kobietę na ulicy, sam stał się ofiarą brutalnego pobicia,
- przypadek śmiertelnego ataku nożem na 62-letniego ratownika medycznego w Siedlcach (2025 r.) – ratownicy medyczni udzielali pomocy poszkodowanemu mężczyźnie, ten zaatakował ich dwoma nożami. Jeden z medyków został ugodzony w klatkę piersiową i po przewiezieniu do szpitala zmarł. Drugi z ratowników został zraniony w nadgarstek.

Projektowane zmiany wpisują się w aktualne tendencje w doktrynie prawa karnego, zgodnie z którymi ochrona osób narażonych na agresję w związku z pełnieniem swoich funkcji powinna być priorytetem państwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że atak na funkcjonariusza publicznego stanowi atak na autorytet państwa. Nowelizacja wpisuje się także w kierunek ochrony funkcjonariuszy określony przez Trybunał Konstytucyjny, który uznał, że funkcjonariusze publiczni wymagają szczególnej ochrony ze względu na istotne funkcje, jakie pełnią w społeczeństwie¹⁾.

Nowelizacja Kodeksu karnego (k.k.) przyczyni się do:

- zwiększenia bezpieczeństwa funkcjonariuszy publicznych oraz osób podejmujących interwencje w interesie społecznym – zwiększenie sankcji karnych powinno działać prewencyjnie na potencjalnych sprawców,

¹⁾ por. uzasadnienie wyroku TK z dnia 21 września 2015 r., K 28/13.

- odstraszania potencjalnych sprawców i zmniejszenia liczby ataków na służby ratownicze i obywateli interweniujących w sytuacjach zagrożenia – osoby ratujące życie i zdrowie innych nie powinny być narażone na agresję,
- wzmocnienia autorytetu instytucji państwowych – surowsze kary za przemoc wobec funkcjonariuszy mogą przyczynić się do większego szacunku dla prawa i organów ścigania.

W celu dopełnienia zmian w Kodeksie karnym należy wprowadzić zmiany również w Kodeksie wykroczeń. Niezależnie od czynów skierowanych przeciwko konkretnym osobom istnieje szereg zachowań niedotyczących wprost nietykalności cielesnej, życia lub zdrowia funkcjonariuszy i osób chronionych jak funkcjonariusze, ale naruszających porządek publiczny i stwarzających atmosferę zagrożenia. Tym samym czyny te godzą w ład społeczny i prawo każdego do niezakłóconego korzystania z przestrzeni publicznej. Szczególnie dotyczy to sytuacji, gdy jest wykonywana działalność lecznicza oraz funkcjonowania szeroko pojętej sfery organów publicznych.

Projektowane zmiany mają na celu skuteczniejsze przeciwdziałanie aktom agresji wobec osób, które działają na rzecz ochrony porządku publicznego, ratowania zdrowia i życia oraz ochrony innych obywateli. Stopień społecznej szkodliwości tego rodzaju zachowań jest na tyle wysoki, że wymaga surowszej penalizacji aniżeli przewidziana w obecnie obowiązujących przepisach. Zaostrzenie sankcji karnych stanowi wyraźny sygnał, że państwo będzie konsekwentnie ścigać i karać sprawców ataków na osoby zaangażowane w działania ratownicze i ochronne.

Wprowadzenie zmian jest konieczne, aby zapewnić skuteczniejszą ochronę wszystkim osobom, które z narażeniem zdrowia i życia pełnią kluczowe funkcje dla porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ale także dla tych wszystkich obywateli, którzy podejmują działania w celu udzielenia pomocy innym.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W związku z problemem opisanym w pkt 1 OSR proponuje się zmiany w następujących aktach prawnych:

➤ w Kodeksie karnym²⁾

Projektodawca dostrzega konieczność wprowadzenia dodatkowego typu przestępstwa, które będzie chroniło w kwalifikowany sposób funkcjonariusza publicznego i osoby przybrane mu do pomocy podczas lub w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych. W związku z tym proponuje się:

- **zaostrzenie odpowiedzialności** za naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych oraz osoby w związku z podjętą interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Jeżeli czyn naraża pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, sprawca będzie podlegać **karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (art. 217a § 2 i art. 222 § 1a k.k.)**,
- wprowadzenie nowych regulacji dotyczących odpowiedzialności za zamach na osobę odpierającą atak przez wprowadzenie **trybu ścigania na wniosek, w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności (art. 231b § 3 k.k.)**.

Zachowanie opisane w projektowanym art. 222 § 1a k.k. podlegałoby kwalifikacji z art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 1 k.k. Zarówno za czyn z art. 222 § 1 k.k., jak i za czyn z art. 160 § 1 k.k. grozi kara do 3 lat pozbawienia wolności.

W ocenie projektodawcy obowiązujące sankcje wymagają zaostrzenia, co zapewnia projektowana regulacja. Projektowany przepis (222 § 1a k.k.) będzie miał bowiem charakter regulacji szczególnej (*lex specialis*) w stosunku do przepisów art. 222 § 1 oraz art. 160 § 1 k.k. i będzie stanowił typ kwalifikowany. Projektowana sankcja będzie spójna z aktualnymi zagrożeniami przewidzianymi dla wskazanych wyżej przestępstw, wprowadzając surowszą karę z uwagi na dodatkowe okoliczności kwalifikujące (sposób działania i osobę pokrzywdzonego).

Projektowana zmiana w art. 222 § 2 k.k. ma charakter wynikowy, związany z dodaniem do tego artykułu § 1a.

Racje przemawiające za wprowadzeniem art. 222 § 1a k.k. uzasadniają również wprowadzenie typu kwalifikowanego do art. 217a k.k. (§ 2). Propozycja ta została wprowadzona z uwagi na coraz częściej „występujące przypadki agresywnych przestępczych ataków na osoby zobowiązane do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz bezpieczeństwa lub porządku publicznego z racji swoich obowiązków służbowych i zawodowych lub też podejmujące z własnej inicjatywy działania mające na celu zapobieżenie popełnieniu przestępstwa – są one zjawiskiem bulwersującym opinię publiczną i zwiększającym poczucie zagrożenia oraz lęk przed przestępczością”.

Jednocześnie wobec liczby zachowań polegających na naruszeniu nietykalności cielesnej skutkujących narażeniem pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie ma powodów,

²⁾ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383).

aby różnicować poziom ochrony funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej oraz innej osoby podejmującej interwencję na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa, lub porządku publicznego.

W związku z powyższym projektodawca zaproponował, w obu tych przypadkach, sankcję w postaci kary pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Przewidziano również obowiązkową publikację wyroku na wniosek pokrzywdzonego, niezależnie od uprawnienia sądu do orzeczenia tego środka na podstawie art. 43b Kodeksu karnego w przypadku skazania za czyny z art. 222 k.k. Analogiczne rozwiązanie wprowadzono w przypadku skazania sprawcy czynu z art. 223 Kodeksu karnego, który stanowi typ kwalifikowany w stosunku do czynu z art. 222 § 1 Kodeksu karnego. Potrzeba takiej regulacji wynika z jednej strony z dążenia do zniechęcenia potencjalnych naśladowców, a z drugiej do moralnego zadośćuczynienia pokrzywdzonemu.

Z danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w latach 2015–2024 liczba skazań osób dorosłych na podstawie art. 222 k.k., tj. za przestępstwo naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, kształtowała się na poziomie ok. 1,8 tys. – 3,2 tys. Natomiast w analogicznym okresie, zgodnie z danymi prezentowanymi przez Policję, liczba postępowań wszczętych w związku z naruszeniem nietykalności cielesnej funkcjonariusza kształtowała się na poziomie ok. 2,4 tys. – 3,5 tys.

Tab. 1 Liczba postępowań wszczętych oraz liczba skazań osób dorosłych na podstawie art. 222 Kodeksu karnego, w latach 2015–2024

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Postępowania wszczęte	3468	3075	2978	2770	2735	2481	2511	2519	2425	-
Skazania osób dorosłych	2757	3178	2735	2624	2507	2282	1978	2005	1768	1765

Źródło: Komenda Główna Policji, Ministerstwo Sprawiedliwości

Tab. 2 Liczba skazań osób dorosłych na podstawie art. 222 Kodeksu karnego w latach 2021–2024, według wymiaru kary

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Ogółem	1978	2005	1768	1765
Pozbawienie wolności	466	433	384	351
do 5 mies.	236	189	174	181
6 mies. do 1 roku	219	234	200	157
pow. 1 roku do 2 lat	11	9	8	11
Ograniczenie wolności	725	748	620	697
do 6 mies.	368	392	316	364
pow. 6 mies. do 1 roku	300	305	257	277
pow. 1 roku do 2 lat	57	51	47	56
Grzywna	778	821	759	714

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, sprawozdanie statystyczne w sprawach karnych MS-S6

Z analizy powyższych danych dotyczących liczby skazań według wymiaru kary wynika, że w latach 2021–2024 najczęściej wymierzaną karą była kara grzywny, która była zastosowana w ok. 39–43% przypadków, oraz kara ograniczenia wolności, która stanowiła ok. 35–39% wszystkich skazań. Natomiast kara pozbawienia wolności dotyczyła ok. 20–24% skazanych.

Warto wskazać, że kara ograniczenia bądź pozbawienia wolności w wymiarze powyżej dwóch lat była zastosowana jedynie kilkukrotnie w całym okresie 2021–2024.

Kolejna propozycja legislacyjna odnosi się do art. 231b k.k. i polega na wprowadzeniu trybu ścigania na wniosek, w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności osoby odpierającej atak (projektowany art. 231b § 3 k.k.).

U podstaw wprowadzenia tej regulacji leży przekonanie, że osoby, które, nie będąc prawnie do tego zobowiązane, działają na rzecz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego i, przełamując niejednokrotnie strach oraz narażając się na agresywną reakcję przestępcy, reagują na przestępcze zachowania, powinni korzystać ze wzmocnionej ochrony prawnej. Tak więc atak na te osoby, również atak godzący w część lub godność tej osoby, powinien być traktowany w sensie prawnym tak samo jak atak na funkcjonariusza publicznego.

Dotychczasowa regulacja z zakresu tej ochrony wyłącza przypadki, gdy czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w część lub godność tej osoby. Wprowadzenie takiego wyłączenia uzasadnia się interesem osoby interweniującej, która przy tak ograniczonym naruszeniu jej dóbr może nie wykazywać zainteresowania wszczynaniem postępowania karnego, pociągającym za sobą również konieczność jej udziału w tym postępowaniu³⁾.

Dostrzegając wskazaną argumentację, projektodawca stoi na stanowisku, że przemawia ona przede wszystkim za wnioskowym ściganiem tego rodzaju zachowań, a nie za wyłączeniem wzmocnionej ochrony przewidzianym w obowiązującym obecnie art. 231b § 2 k.k.

Projekt przede wszystkim rozszerza zakres ochrony przewidzianej przez art. 231b na przypadki zamachu wyłącznie na część lub godność interwenienta, a dopiero w dalszej kolejności wprowadza wnioskowy tryb ścigania takich czynów.

W konsekwencji proponuje się pozostawienie do uznania pokrzywdzonego decyzji o ściganiu czynu, jeżeli polega on wyłącznie na zamachu na jego część lub godność (agresja słowna). W wielu bowiem wypadkach pokrzywdzony może nie być zainteresowany prowadzeniem takiego postępowania, nieuchronnie wymuszającego poświęcenie przez niego czasu związanego z udziałem w czynnościach procesowych.

➤ **w Kodeksie wykroczeń**⁴⁾

Proponuje się **zaostrenie dolnej granicy grzywny do wysokości 1000 zł:**

- w art. 52 § 2 k.w., który stanowi typ kwalifikowany wykroczenia z art. 51 § 1 k.w. (jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka). Obecnie wysokość kary grzywny nałożonej za to wykroczenie w drodze mandatu może wynosić od 100 do 500 zł,
- w projektowanym dodatkowym typie kwalifikowanym – nowy § 2a w art. 51 k.w. (jeżeli dopuszcza się popełnienia czynu określonego w § 1 w zakładzie leczniczym lub w trakcie akcji medycznej, lub w siedzibie organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego).

➤ **w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia**⁵⁾

- proponuje się zmianę treści art. 96 k.p.w. (dodanie nowego § 1ag) umożliwiającą nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego za ww. wykroczenia w wyższej wysokości (1000 zł),
- proponuje się także zastosowanie postępowania przyspieszonego umożliwiającego Policji m.in. w wypadku schwytania na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem sprawcy projektowanego wykroczenia z art. 51 § 2a k.w. jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie do sądu, co będzie wymagało zmiany brzmienia art. 90 § 2a k.p.w. Modyfikacje przepisów w powyższym zakresie pozwolą Policji na szybkie i skuteczne zakończenie interwencji związanej z agresywnymi zachowaniami w zakładach leczniczych lub urzędach.

➤ **Przepisy przejściowe**

W projekcie w celu wyeliminowania jakichkolwiek wątpliwości zaproponowano przepisy przejściowe, zgodnie z którymi uchylany przepis art. 231b § 2 k.k. będzie miał zastosowanie do czynów popełnionych do czasu wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na poziom szczegółowości wprowadzanych zmian odstąpiono od analizy prawnoporównawczej w innych krajach.

³⁾ Jacek Giezek (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 231b, Lex.

⁴⁾ ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734).

⁵⁾ ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Funkcjonariusze publiczni oraz m.in.: straż miejska, ratownicy: medyczni, górscy, wodni, lekarze, pielęgniarki i położne, nauczyciele	Funkcjonariusze zatrudnieni w bezpieczeństwie publicznym – 148 982, w tym: • Policja – 110 709⁶⁾ • pozostałe: Państwowa Straż Pożarna, Straż Graniczna, Służba Ochrony Państwa, służby specjalne Straż miejska – 7963 Ratownicy medyczni – 11 323⁷⁾ Ratownictwo górskie (GOPR, TOPR)⁸⁾ – 1191 ratowników Ratownictwo wodne⁹⁾ – 14 400 ratowników Lekarze¹⁰⁾ – 218 315 Pielęgniarki – 315 670 Położne – 41 719 Nauczyciele – 718 253	Główny Urząd Statystyczny, Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2024 (dane wg stanu na 31.12.2023 r.) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (dane wg stanu na 31.12.2024 r.) Naczelna Izba Lekarska w Warszawie (stan na 1.03.2025 r.) Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych (dane za 2023 r.) Ministerstwo Edukacji	Zwiększenie ochrony funkcjonariuszy publicznych, w sytuacji narażenia ich na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – zwiększenie sankcji karnej – od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności (obecnie do 3 lat pozbawienia wolności).
Osoby nieposiadające statusu funkcjonariusza, które podejmują interwencję w obronie innych	Brak danych		Zwiększenie ochrony tych osób, w sytuacji narażenia ich na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – zwiększenie sankcji karnej – od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności (obecnie do 2 lat pozbawienia wolności). Wprowadzenie trybu ścigania na wniosek, w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności tych osób.
Skazani z poniższych art.: • 217a § 2 k.k. • 222 § 1a k.k. • 231b § 3 k.k. • 51 § 2 k.w. • 51 § 2a k.w.	Przepisy projektowane – brak danych, natomiast w oparciu o dostępne dane w 2024 r. z art. 222 § 1 k.k. zostało skazanych 1765, w tym na karę	Dane Ministerstwa Sprawiedliwości	Zwiększenie sankcji karnej za narażenie –funkcjonariusza publicznego lub innej osoby podejmującej interwencję – na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

⁶⁾ Liczba etatów wynikająca z ustawy budżetowej na rok 2025.

⁷⁾ Dotyczy ratowników medycznych pracujących w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne.

⁸⁾ Dotyczy ratowników działających w ramach podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego.

⁹⁾ Dotyczy ratowników działających w ramach podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego.

¹⁰⁾ Lekarze i lekarze dentyści będący członkami izb lekarskich; 203 659 – liczba lekarzy i lekarzy dentyistów wykonujących zawód.

	pozbawienia wolności powyżej 1 roku – 14 osób.		Możliwość prowadzenia postępowania na wniosek, w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności osoby odpierającej atak. Zaostrzenie dolnej granicy grzywny do wysokości 1000 zł – za wykroczenia kwalifikowane z art. 51 k.w.
Organy ścigania	Policja – 1 Prokuratura: • prokuratury regionalne – 11, • prokuratury okręgowe – 46, • prokuratury rejonowe – 354	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie trybu ścigania na wniosek, w przypadku naruszenia jedynie czci lub godności osoby odpierającej atak. Wprowadzenie nowego typu wykroczenia kwalifikowanego – zakłócenia spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego lub wywołania zgorszenia w miejscu publicznym, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub w zakładzie leczniczym, w siedzibie organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego i wprowadzenie możliwości zastosowania wobec sprawcy natychmiastowego zatrzymania i doprowadzenia do sądu.
Sądy powszechne	Sądy rejonowe – 319, Sądy okręgowe – 47, Sądy apelacyjne – 11	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie nowego typu przestępstwa kwalifikowanego – w sytuacji narażenia funkcjonariusza publicznego/innej osoby podejmującej interwencję na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Wprowadzenie nowego typu wykroczenia kwalifikowanego – zakłócenia spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego lub wywołania zgorszenia w miejscu publicznym, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub w zakładzie leczniczym, w siedzibie organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego. Obowiązkowa publikacja wyroku na wniosek pokrzywdzonego w przypadku skazania sprawcy czynu z art. 222 lub art. 223 k.k.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”, zgodnie z § 4 i § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia

29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677). Uwag nie zgłoszono.

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy
2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
3. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych
4. Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej
5. Krajowa Rada Sądownictwa
6. Krajowa Rada Prokuratorów
7. Naczelna Rada Adwokacka
8. Krajowa Rada Radców Prawnych
9. Krajowa Rada Notarialna
10. Krajowa Rada Komornicza
11. Naczelna Rada Lekarska
12. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych
13. Naczelna Rada Aptekarska
14. Rada Służby Cywilnej
15. Krajowa Reprezentacja Samorządowych Kolegiów Odwoławczych.

W ramach konsultacji publicznych projekt zostanie przekazany następującym podmiotom:

1. Rzecznik Praw Obywatelskich
2. Rzecznik Praw Dziecka
3. Rzecznik Praw Pacjenta
4. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”
5. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”
6. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce
7. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”
8. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum
9. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”
10. Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej
11. Porozumienie Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych
12. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
13. Amnesty International
14. Fundacja Batorego
15. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju
16. Sieć Obywatelska Watchdog Polska
17. Fundacja Court Watch Polska
18. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego
19. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
20. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych
21. Fundacja na Rzecz Ofiar Wypadków Komunikacyjnych i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym Zielony Liść
22. Fundacja Centrum Praw Kobiet
23. Komitet Ochrony Praw Dziecka
24. Centrum Ochrony Dziecka
25. Polskie Stowarzyszenie Rzeczników i Biegłych Sądowych
26. Polskie Towarzystwo Ekspertów i Biegłych Sądowych
27. Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich
28. Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS
29. Polski Związek Głuchych
30. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych
31. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA
32. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury
33. Krajowa Rada Kuratorów
34. Krajowe Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych
35. Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej
36. Związek Zawodowy Tłumaczy Przysięgłych w Polsce
37. Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej
38. Krajowy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Ad Rem”
39. Ogólnokrajowy Związek Zawodowy „AR Prim”
40. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej

41. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
 42. Krajowa Sekcja Służby Więziennej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”
 43. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Sądownictwa i Prokuratury
 44. Związek Nauczycielstwa Polskiego
 45. Ogólnopolska Federacja Doradców Restrukturyzacyjnych i Syndyków
 46. Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris
 47. Stowarzyszenie Ławników Polskich
 48. Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej
 49. Stowarzyszenie Sędziów Insolwencyjnych
 50. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
 51. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
 52. Krajowa Sekcja Służby Więziennej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”
 53. Forum Związków Zawodowych
 54. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
 55. Prezesi Sądów Apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe)
 56. Prezesi Wojskowych Sądów Okręgowych (oraz wojskowe sądy garnizonowe)
 57. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.
- Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych – 21 dni.
- Wyniki konsultacji i opiniowania opisano w Raporcie z konsultacji publicznych.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
Źródła finansowania	Projektowana regulacja może wywołać skutki finansowe dla budżetu państwa w postaci wzrostu dochodów z kar grzywny. W myśl art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.) środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, określona w tym artykule zasada niefunduszowania lub zasada jedności materialnej (merytorycznej) budżetu wprowadza nakaz unikania łączenia zarówno finansowego, jak i logicznego poszczególnych kategorii środków publicznych – głównie dochodów publicznych –z określonymi wydatkami. Znajduje to potwierdzenie w art. 6 i art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 104, z późn. zm.), które wskazują, że naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niedokonanie w terminie wpłaty do budżetu w należnej wysokości dochodów przez jednostkę budżetową oraz przeznaczenie dochodów uzyskiwanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Oszacowanie ewentualnych skutków finansowych w postaci wzrostu dochodów z kar grzywny nie jest możliwe z uwagi na wprowadzony nowy kwalifikowany typ wykroczenia oraz cel projektu, jakim jest skuteczniejsze zwalczanie tego typu wykroczeń.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze	Projektowane zmiany przyczynią się do zmniejszenia liczby ataków na funkcjonariuszy publicznych, osoby udzielające świadczeń zdrowotnych, służby ratownicze i obywateli interweniujących w sytuacjach zagrożenia – zwiększenie sankcji karnych powinno działać prewencyjnie na potencjalnych sprawców.						
Niemierzalne		Projektowane zmiany przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa funkcjonariuszy publicznych, osób udzielających świadczeń zdrowotnych, służb ratowniczych oraz osób podejmujących interwencje w interesie społecznym – zwiększenie sankcji karnych powinno działać prewencyjnie na potencjalnych sprawców.						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów
☐ zmniejszenie liczby procedur
☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☐ zwiększenie liczby dokumentów
☒ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

Komentarz: Projekt przewiduje dodatkową procedurę obowiązkowej publikacji wyroku na wniosek pokrzywdzonego w przypadku skazania sprawcy czynu z art. 222 lub art. 223 k.k.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny oraz na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne
☐ sytuacja i rozwój regionalny
☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

☐ demografia
☐ mienie państwowe
☐ inne:

☐ informatyzacja
☐ zdrowie

Omówienie wpływu

Projekt wpłynie na sądy powszechne przez wprowadzenie nowego typu przestępstwa kwalifikowanego – w sytuacji narażenia funkcjonariusza publicznego/innej osoby podejmującej interwencję na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wprowadzenie nowego typu wykroczenia kwalifikowanego – zakłócenia spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego lub wywołania zgorszenia w miejscu publicznym, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub w zakładzie leczniczym, w siedzibie organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego oraz obowiązkową publikację wyroku na wniosek pokrzywdzonego w przypadku skazania sprawcy czynu z art. 222 lub art. 223 k.k.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ze względu na fakt, że projekt zakłada wprowadzenie nowego czynu kwalifikowanego, a także trybu ścigania na wniosek, przeprowadzanie ewaluacji efektów projektu nie wydaje się zasadne.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak załączników.

**Raport z konsultacji projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks postępowania
w sprawach o wykroczenia (UD223)**

Projekt ustawy został udostępniony w ramach konsultacji publicznych i opiniowania następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy
2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
3. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych
4. Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej
5. Krajowa Rada Sądownictwa
6. Krajowa Rada Prokuratorów
7. Naczelna Rada Adwokacka
8. Krajowa Rada Radców Prawnych
9. Krajowa Rada Notarialna
10. Krajowa Rada Komornicza
11. Naczelna Rada Lekarska
12. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych
13. Naczelna Rada Aptekarska
14. Rada Służby Publicznej
15. Krajowa Reprezentacja Samorządowych Kolegiów Odwoławczych
16. Rzecznik Praw Obywatelskich
17. Rzecznik Praw Dziecka
18. Rzecznik Praw Pacjenta
19. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”
20. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”
21. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce
22. Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”
23. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum
24. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”
25. Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej
26. Porozumienie Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych
27. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
28. Amnesty International
29. Fundacja Batorego
30. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju
31. Sieć Obywatelska Watchdog Polska

32. Fundacja Court Watch Polska
33. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego
34. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
35. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych
36. Fundacja na Rzecz Ofiar Wypadków Komunikacyjnych i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym Zielony Liść
37. Fundacja Centrum Praw Kobiet
38. Komitet Ochrony Praw Dziecka
39. Centrum Ochrony Dziecka
40. Polskie Stowarzyszenie Rzeczników i Biegłych Sądowych
41. Polskie Towarzystwo Ekspertów i Biegłych Sądowych
42. Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich
43. Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS (PTTPiS TEPIS)
44. Polski Związek Głuchych
45. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych
46. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA
47. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury
48. Krajowa Rada Kuratorów
49. Krajowe Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych
50. Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej
51. Związek Zawodowy Tłumaczy Przysięgłych w Polsce (ZZTP)
52. Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej
53. Krajowy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Ad Rem”
54. Ogólnokrajowy Związek Zawodowy „AR Prim”
55. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej
56. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
57. Krajowa Sekcja Służby Więziennej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”
58. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Sądownictwa i Prokuratury
59. Związek Nauczycielstwa Polskiego.
60. Ogólnopolska Federacja Doradców Restrukturyzacyjnych i Syndyków
61. Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris
62. Stowarzyszenie Ławników Polskich
63. Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej
64. Stowarzyszenie Sędziów Insolwencyjnych
65. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
66. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

67. Krajowa Sekcja Służby Więziennej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”
68. Forum Związków Zawodowych
69. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
70. Prezesi Sądów Apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe)
71. Prezesi Wojskowych Sądów Okręgowych (oraz wojskowe sądy garnizonowe)
72. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury

Wykaz podmiotów, które zgłosiły uwagi zawiera poniższe zestawienie.

Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

Projektowana regulacja nie jest sprzeczna z zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

	Podmiot zgłaszający uwagę	Przepis	Treść uwagi	Stanowisko MS
1.	Sąd Apelacyjny we Wrocławiu	art. 231b § 3 k.k.	Uwaga redakcyjna do brzmienia art. 231b § 3: po słowie "osoby", powinien zostać dodany przecinek.	Uwaga uwzględniona
2.	Prokuratura Regionalna w Katowicach	art. 217a k.k. i art. 222 k.k.	W zakresie propozycji nowelizacji art. 217a k.k. i art. 222 k.k. wprowadzenie nowych typów kwalifikowanych poprzez skutek w postaci narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wydaje się zbędne wobec możliwości zastosowania kumulatywnego zbiegu tych przepisów z art. 160 § 1 k.k. Wprowadzenie tego rodzaju typów kwalifikowanych przy przestępstwach sprowadzających się do naruszenia nietykalności cielesnej, wydaje się zatem wyrazem nadmiernej kazuistyki legislacyjnej.	Uwaga niezasadna. Obecnie obowiązujące przepisy nie oddają w pełni stopnia zagrożenia powodowanego zamachem na funkcjonariusza publicznego lub osobę działającą w interesie społecznym, który to zamach sprowadza bezpośrednio niebezpieczeństwo na te osoby. Obowiązujący w tym względzie art. 160 KK przewiduje zagrożenie karą do 3 lat pozbawienia wolności, co nie wydaje się adekwatne w razie zamachu na funkcjonariusza publicznego lub inną osobę działającą w interesie publicznym, stwarzającego bezpośrednio zagrożenie dla ich zdrowia i życia. Pojawia się tu bowiem dodatkowy przedmiot ochrony oprócz zdrowia i życia, którym jest w art. 222 KK działalność instytucji państwowych i samorządowych, a w art. 217a KK szeroko pojęte bezpieczeństwo i porządek publiczny. Projektowane przepisy dotyczą sytuacji, w której następuje zamach na pokrzywdzonego, mający określony, fizyczny charakter. W razie jego bezskuteczności czyn sprawcy może być kwalifikowany jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej w sposób narażający życie lub zdrowie pokrzywdzonego (np. chybiony atak przy użyciu pałki teleskopowej). W ocenie projektodawcy natomiast, z uwagi na inny charakter czynu sprawcy (konkretny, fizyczny zamach) niż czyn z art. 160 KK, dobrowolne uchylenie grożącego niebezpieczeństwa nie wydaje się możliwe (odmiennie zapewne niż w pewnych sytuacjach z art. 160 KK).
3.	Prokuratura Regionalna w Katowicach	art. 231b k.k.	W zakresie projektowanej zmiany brzmienia art. 231b k.k., podkreślić należy, iż o ile samo wprowadzenie tego przepisu w doktrynie ocenione zostało krytycznie, jako wyraz populizmu ustawodawcy, to jako zasadne uznano zawężenie ochrony	Uwaga niezasadna. Wnioskowy charakter ścigania w projektowanym art. 231b § 3 KK wynika z wyważenia wszystkich

			udzielanej osobie podejmującej obronę konieczną interwencyjną w tych przypadkach, gdy zachowanie sprawcy godzi wyłącznie w wymienione w § 2 dobra - cześć i godność, a sprawca nie spowodował żadnych skutków godzących w zdrowie takiej osoby. W ten sposób ustawodawca chciał wyłączyć konieczność wszczynania postępowania karnego wobec sprawcy bezprawnego zamachu, mającego jedynie charakter agresji słownej. Zachowanie sprawcy nie pozostało przy tym prawnie obojętne, gdyż na zasadach ogólnych podlega ściganiu albo z oskarżenia prywatnego, albo w trybie publicznoskargowym, jeżeli prokurator uzna za celowe objęcie tego czynu ściganiem na podstawie art. 60 § 1 k.p.k., z uwagi za przemawiający za taką decyzją ważny interes społeczny. Tymczasem, wbrew powyższym uwagom, projektowana zmiana zmierza do przyznania ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych również osobie, która odpięra zamach godzący wyłącznie w swoją godność lub cześć.	interesów. Po pierwsze, pokrzywdzony wiedząc, że w razie nawet werbalnego ataku może liczyć na to, że sprawca będzie ściągany w drodze publicznoskargowej, a nie prywatnej, co wiąże się z kosztami (koszty sądowe oraz pomocy prawnej) – będzie dodatkowo zmotywowany do podjęcia działania w interesie społecznym. Po drugie, jeżeli z jakichś powodów (np. chęć pozostania anonimowym) nie zdecyduje się na złożenie wniosku, to jego wola zostanie uszanowana, co też stanowi dodatkową motywację do podjęcia działania. Po trzecie, okoliczność, że taki tryb przewidziano dla czynów o innym charakterze nie wyłącza jego zastosowania w analizowanej sytuacji.
4.	Sąd Apelacyjny w Gdańsku	art. 217a § 1 i 2 k.k.	<u>Zmiana art. 217a k.k., poprzez oznaczenie dotychczasowej treści jako § 1 i dodanie § 2.</u> Po analizie projektu oraz zapoznaniu się z przedstawionym uzasadnieniem i celem zmiany, proponowany zapis oceniono negatywnie. Wskazano, iż ustawodawca wprowadza typ kwalifikowany przestępstwa, wymagający wystąpienia znamienia „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”. Aby zatem przyjąć proponowany typ kwalifikowany, konieczne będzie wykazanie, że przy przestępstwie naruszenia nietykalności cielesnej, które ze swojej istoty nie pozostawia śladów i nie powoduje obrażeń u pokrzywdzonego (jeżeli tak wchodzi w grę inna kwalifikacja - z art. 157 k.k., nawet w najłagodniejszej formie art. 157§2k.k.) zaistniało bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Taki zapis eliminuje możliwość przyjęcia niebezpieczeństwa w formie ogólnej, hipotetycznej, a wymaga zaistnienia realnego i bezpośredniego stanu niebezpiecznego. W opinii Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Toruniu oraz sędziów Wydziału II Karnego Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim, z którymi konsultowano projekt, przy omawianym przestępstwie będzie to kryterium nie do ustalenia. Przepis nie będzie funkcjonował w praktyce orzeczniczej i w żaden sposób nie spełni celów oraz nie osiągnie rezultatów wskazanych w omówieniu projektu. Należy ocenić zmianę jako przykład nadmiernej kazuistyki Kodeksu karnego i populizmu ustawodawcy.	Uwaga niezasadna. Konieczność zmiany kodeksu karnego wynika z woli zapewnienia adekwatnej reakcji karnej na stopień bezprawia, większy w sytuacjach normowanych projektowanym art. 217a§ 2 KK, niż zwykle naruszenie nietykalności cielesnej. Aktualnie przestępstwo z art. 217a ma charakter skutkowy, choć skutek nie ma charakteru fizycznego (nie dotyczy zdrowia pokrzywdzonego). W efekcie w razie spowodowania naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia właściwa jest kwalifikacja kumulatywna z uwzględnieniem odpowiedniego przepisu typizującego przestępstwo przeciwko zdrowiu (np. art. 157 § 2 KK). Projektowany art. 217a § 2 KK typizuje przestępstwo dla którego zaistnienia wystarczy samo stworzenie sytuacji zagrożenia. I tak np. atak przy użyciu pałki teleskopowej, stwarzający sytuację bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, będzie kwalifikowany z projektowanego art. 217a § 2 KK, a nie tylko jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej. Jeżeli dojdzie do uszkodzenia ciała, to wówczas będzie kwalifikowany w zbiegu z art. 157 KK. Taki zabieg

				legislacyjny w wyższym stopniu odda stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu oraz pozwoli na wymierzenie surowszej kary.
5.	Sąd Apelacyjny w Gdańsku	art. 222 § 1a k.k.	W tym zakresie aktualne pozostają uwagi przedstawione w pkt. powyżej. Ustawodawca także w odniesieniu do pokrzywdzonych funkcjonariuszy publicznych, przy przestępstwie naruszenia nietykalności cielesnej, wprowadza typ kwalifikowany przestępstwa, wymagający wystąpienia znamienia „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”. Powtórzyć należy, że naruszenie nietykalności cielesnej, to działania które nie pozostawiają śladów, nie powodują obrażeń, to np. popchnięcie, oplucie. Zgodnie z zasadami opiniowania sędowo-medycznego przyjmuje się, że już zasinienie, winno być kwalifikowane jako lekki uszczerbek na zdrowiu, czyli czyn z art. 157§ 2 k.k. Wykazanie, że czyn, który nie powoduje obrażeń, jednocześnie naraził pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przy prawidłowym procedowaniu i ocenie, będzie niemożliwe, lub przynajmniej mocno utrudnione. Może też dojść do sytuacji, w których przepis będzie stosowany nieprawidłowo, a zatem kwalifikacja z § 1a będzie zarzucana i przypisywana przy wystąpieniu jedynie hipotetycznego stanu zagrożenia, czyli bez cechy bezpośredniości. Pewna niekonsekwencja rysuje się także wobec projektu wprowadzenia typu kwalifikowanego „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu” wobec czynów z art. 217 a k.k. i art. 222 k.k., a wyłączenie z tego czynu z art. 217 k.k. Wyłączenie słuszne, gdyż nawet teoretyczne próby zbudowania stanu faktycznego czynu z art. 217 k.k. przy typie kwalifikowanym, prowadzą do wniosku iż takie znamię byłoby niemożliwe do ustalenia, przy prawidłowym procedowaniu. Albo dane sytuacje wyczerpują znamiona innych przepisów ustawy, albo dochodziłoby do przyjmowania ogólnego stanu zagrożenia, co byłoby sprzeczne z projektowanym zapisem ustawy. W takim samym zakresie dotyczy to jednak czynów z art. 217 a k.k. i art. 222 k.k.	Uwaga niezasadna. Konieczność zmiany kodeksu karnego wynika z dążenia do zapewnienia adekwatnej reakcji karnej na stopień bezprawia, większy w sytuacjach normowanych projektowanymi przepisami niż zwykle naruszenie nietykalności cielesnej, a mniejszy od czynnej napaści. Przestępstwo z art. 222 § 1a KK ma charakter skutkowy. Z tym, że skutek nie ma charakteru fizycznego (nie dotyczy zdrowia pokrzywdzonego), dlatego w razie spowodowania naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia właściwa jest kwalifikacja kumulatywna z uwzględnieniem odpowiedniego przepisu typizującego przestępstwo przeciwko zdrowiu (np. art. 157 § 2 KK). Natomiast, nawet w razie zbiegu z przestępstwem przeciwko życiu lub zdrowiu, w obecnym stanie prawnym czyn nadal pozostaje naruszeniem nietykalności cielesnej, choćby atak miał zdecydowanie bardziej radykalny charakter, ale jednak nie był na tyle groźny aby zakwalifikować go z art. 223 § 1 KK. Z powyższego wynika zatem, że obecnie sytuacje, gdy dochodzi do ataku przy użyciu innego niż opisane w art. 223 § 1 KK narzędzia mogą być kwalifikowane jako usiłowanie naruszenia albo naruszenie nietykalności cielesnej w zbiegu ewentualnie z przestępstwami przeciwko życiu lub zdrowiu. Nie oddaje to jednak w pełni stopnia społecznego niebezpieczeństwa takiego czynu, stąd konieczność zmiany. Projektowany art. 222 § 1a KK typizuje więc przestępstwo dla którego zaistnienia wystarczy samo stworzenie sytuacji zagrożenia. I tak np. atak przy użyciu pałki teleskopowej, stwarzający sytuację bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, będzie kwalifikowany z projektowanego art. 222 § 1a KK,

				a nie jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej. Jeżeli dojdzie do uszkodzenia ciała, to wówczas czyn będzie kwalifikowany w zbiegu z art. 157 KK. Natomiast, z uwagi na użyte narzędzie nie będzie stanowił czynnej napaści z art. 233 § 1 KK. Stworzenie więc sytuacji bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oznacza gwałtowne działanie sprawcy, a najistotniejszym elementem odróżniającym ją od czynnej napaści jest brak narzędzia opisanego w art. 223 KK. Z kolei naruszenie nietykalności cielesnej odróżnia się od projektowanych czynów działaniem w celu spowodowania u pokrzywdzonego fizycznej krzywdy, a nie tylko stworzeniem samego kwalifikowanego stanu zagrożenia.
6.	Sąd Apelacyjny w Gdańsku	art. 231b k.k.	Przepis art. 231 b. k.k. jest stosunkowo młodą instytucją, do Kodeksu karnego został wprowadzony ustawą z dnia 20 lutego 2015r. Od początku budził kontrowersje i wciąż jest różnie oceniany przez komentatorów i doktrynę. Wprowadzono go, celem wzmocnienia ochrony osób występujących w obronie zaatakowanego bezprawnym, bezpośrednim i rzeczywistym zamachem cudzego dobra chronionego prawem, działających na rzecz ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego, a także aby zachęcić do podejmowania określonych, pożądaných działań. Przyznano tym osobom, które nie posiadają statusu funkcjonariusza publicznego, ochronę prawną przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych podczas pełnienia przez nich obowiązków służbowych lub w związku z nimi (art. 231b § 1). Ochrona ta, stosownie do art. 231b § 2 (w obecnym brzmieniu), nie dotyczy naruszenia przez sprawcę zamachu jedynie czci lub godności osoby stosującej pomoc konieczną. Badania empiryczne instytucji obrony koniecznej wskazują, iż w praktyce dominuje zdecydowanie obrona wyłącznie dóbr własnych (ponad 70% badanych spraw), a tylko w około 10% spraw w grę wchodzi wyłącznie obrona dóbr cudzych (Bachmat, Instytucja obrony koniecznej, s. 57). Komisja Kodyfikacyjna, przed wprowadzeniem przepisu (Opinia o projekcie o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o Policji. Wersja z dnia 26 marca 2010 r. (http://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/komisje-kodyfikacyjne/komisja-kodyfikacyjna-prawa-karnego/opinie-komisji-kodyfikacyjnej-prawa-karnego, dostęp: 5.02.2019 r.) wskazała, iż „nie jest uzasadnione przekonanie [...] iż wprowadzenie surowszej odpowiedzialności karnej za naruszenie dóbr osób	Uwaga niezasadna. Obowiązujące przepisy nie obejmują sytuacji, w których czyn sprawcy skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w jej cześć lub godność. Proponowane rozwiązanie przywraca ochronę osoby pokrzywdzonej, pozostawiając jej jednocześnie decyzję o ściganiu czynu w trybie publicznoskargowym, a nie prywatnoskargowym, co stanowi dla niej znaczne udogodnienie, ale także zachętę do podjęcia działania w interesie publicznym.

			podejmujących się ochrony dóbr wspólnych lub dóbr innych osób będzie zachętą do tego typu działań. Jeżeli ktoś, przełamując strach, podejmuje się tzw. obrony interwencyjnej, to niewątpliwie zasługuje na nagrodę. Nie można wzmożonej ochrony kamoprawnej traktować jako specyficznej nagrody. Sankcja karna nie jest nagrodą dla osoby pokrzywdzonej, lecz wyrazem wypełniania swojej funkcji przez organy wymiaru sprawiedliwości i reakcji na popełnione przestępstwo. Także, z tego punktu widzenia patrząc, brak jest podstaw do różnicowania sankcji za atak na broniącego własne dobro od ataku na osobę występującą w pomocy koniecznej”. Statystyki sądowe i 10-letni czas funkcjonowania przepisu, pozwala na ocenę, iż regulacja nie spełniła swojego celu, a obecnym projektem, ustawodawca chce regulację rozszerzyć. Obecne wyłączenie rozbudowanej ochrony, jeżeli zamach godził wyłącznie w część i dobro danej osoby, chce włączyć, czyli nawet w przypadku ataku wyłącznie na część i godność, chce przyznać rozbudowaną ochronę, tyle że wskazuje do niej tryb wnioskowy. W ocenie Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Toruniu jest to zmiana niepotrzebna, która też stanowi nadmiernie rozbudowaną kazuistykę i uzasadniona jest populizmem. Każda osoba, której część i godność zostały naruszone, ma bowiem otwarty tryb prywatnoskargowy, natomiast okoliczności, w jakich doszło do zamachu, wchodzi w zakres przesłanek podmiotowych i przedmiotowych, wpływających na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu i wymiar kary. To sąd, w sprawie prywatnoskargowej włączy do oceny, że pokrzywdzony został zaatakowany słownie, podczas wykonywania zachowań pozytywnych i pożądaných, a tworzenie dla tych sytuacji specjalnego trybu, angażowanie organów ścigania, do czynów drobnych, niezależnie od możliwości samych pokrzywdzonych, ocenić należy negatywnie.	
7.	SSP IUSTITIA	art. 217a § 1 i 2 k.k.	Zmiana art. 217a k.k., poprzez oznaczenie dotychczasowej treści § 1 i dodanie § 2. Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA, po analizie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny z dnia 2 kwietnia 2025 roku oraz zapoznaniu się z przedstawionym uzasadnieniem i celem zmiany, negatywnie ocenia proponowane zmiany. Ustawodawca wprowadza typ kwalifikowany przestępstwa, wymagający wystąpienia znamienia „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”. Dla przyjęcia proponowanego typu kwalifikowanego, konieczne będzie wykazanie, że przy przestępstwie naruszenia nietykalności cielesnej, które ze swojej istoty nie pozostawia śladów i nie powoduje obrażeń u pokrzywdzonego (jeżeli tak, wchodzi w grę inna kwalifikacja - z art. 157 k.k., nawet w najłagodniejszej formie art. 157 § 2 k.k.) zaistniało bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Taki zapis eliminuje możliwość przyjęcia niebezpieczeństwa w formie ogólnej,	Uwaga niezasadna. Konieczność zmiany kodeksu karnego wynika z woli zapewnienia adekwatnej reakcji karnej na stopień bezprawia, większy w sytuacjach normowanych projektowanym art. 217a§ 2 KK, niż zwykłe naruszenie nietykalności cielesnej. Aktualnie przestępstwo z art. 217a ma charakter skutkowy, choć skutek nie ma charakteru fizycznego (nie dotyczy zdrowia pokrzywdzonego). W efekcie w razie spowodowania naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia właściwa jest kwalifikacja kumulatywna z uwzględnieniem odpowiedniego przepisu typizującego przestępstwo przeciwko zdrowiu (np.

			hipotetycznej, a wymaga zaistnienia realnego i bezpośredniego stanu niebezpiecznego. W ocenie Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA, przy omawianym przestępstwie, będzie to kryterium nie możliwe do ustalenia. Przepis nie będzie skutecznie funkcjonował w praktyce orzeczniczej i w żaden sposób nie spełni celów oraz nie osiągnie rezultatów wskazanych w omówieniu projektu. W konkluzji należy ocenić proponowaną zmianę jako przykład nadmiernej kazuistyki Kodeksu karnego i zarazem wyraz populizmu prawnego.	art. 157 § 2 KK). Projektowany art. 217a § 2 KK typizuje przestępstwo dla którego zaistnienia wystarczy samo stworzenie sytuacji zagrożenia. I tak np. atak przy użyciu pałki teleskopowej, stwarzający sytuację bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, będzie kwalifikowany z projektowanego art. 217a § 2 KK, a nie tylko jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej. Jeżeli dojdzie do uszkodzenia ciała, to wówczas będzie kwalifikowany w zbiegu z art. 157 KK. Taki zabieg legislacyjny w wyższym stopniu odda stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu oraz pozwoli na wymierzenie surowszej kary.
8.	SSP IUSTITIA	art. 222 § 1a k.k.	Zmiana art. 222 k.k., poprzez dodanie § 1a W tym zakresie aktualne pozostają uwagi przedstawione w punkcie I. Ustawodawca także w odniesieniu do pokrzywdzonych funkcjonariuszy publicznych, przy przestępstwie naruszenia nietykalności cielesnej, wprowadza typ kwalifikowany przestępstwa, wymagający wystąpienia znamienia „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”. Powtórzyć należy, że naruszenia nietykalności cielesnej, to zasadniczo działania, które nie pozostawiają śladów, nie powodują obrażeń, jak np. popchnięcie, oplucie, spoliczkowanie. Zgodnie z zasadami opiniowania sądowo-medycznego przyjmuje się, że już zasinienie, winno być kwalifikowane jako lekki uszczerbek na zdrowiu, czyli czyn z art. 157 § 2 k.k., a zatem coś więcej niż naruszenie nietykalności cielesnej. Wykazanie, że czyn, który nie powoduje obrażeń ciała, jednocześnie naraził pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przy prawidłowym procedowaniu i ocenie, będzie niemożliwe, lub co najmniej mocno utrudnione. Może też dojść do sytuacji, w których przepis będzie stosowany nieprawidłowo, w szczególności w taki sposób, że kwalifikacja § 1a będzie zarzucana i przypisywana, przy wystąpieniu jedynie hipotetycznego stanu zagrożenia, czyli bez cechy bezpośredniości. Pewna niekonsekwencja zachodzi także w odniesieniu do projektu wprowadzenia typu kwalifikowanego „narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu” w przypadku czynów z art. 217a k.k. i art. 222 k.k., a wyłączenie zaistnienia tego typu kwalifikowanego w sytuacji czynu z art. 217 k.k. Wyłączenie to wydaje się słuszne, gdyż nawet teoretyczne próby zbudowania stanu faktycznego czynu zabronionego z art. 217 k.k. przy typie	Uwaga niezasadna. Konieczność zmiany kodeksu karnego wynika z dążenia do zapewnienia adekwatnej reakcji karnej na stopień bezprawia, większy w sytuacjach normowanych projektowanymi przepisami niż zwykle naruszenie nietykalności cielesnej, a mniejszy od czynnej napaści. Przestępstwo z art. 222 § 1a KK ma charakter skutkowy. Z tym, że skutek nie ma charakteru fizycznego (nie dotyczy zdrowia pokrzywdzonego), dlatego w razie spowodowania naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia właściwa jest kwalifikacja kumulatywna z uwzględnieniem odpowiedniego przepisu typizującego przestępstwo przeciwko zdrowiu (np. art. 157 § 2 KK). Natomiast, nawet w razie zbiegu z przestępstwem przeciwko życiu lub zdrowiu, w obecnym stanie prawnym czyn nadal pozostaje naruszeniem nietykalności cielesnej, choćby atak miał zdecydowanie bardziej radykalny charakter, ale jednak nie był na tyle groźny aby zakwalifikować go z art. 223 § 1 KK. Z powyższego wynika zatem, że obecnie sytuacje, gdy dochodzi do ataku przy użyciu innego niż opisane w art. 223 § 1 KK narzędzia mogą być kwalifikowane jako usiłowanie naruszenia albo naruszenie

			kwalifikowanym, prowadzą do wniosku, iż takie znamię byłoby niemożliwe do ustalenia, przy prawidłowym procedowaniu. Podkreślić należy, że albo dane stany faktyczne wyczerpują znamiona określonych, innych przepisów ustawy, albo dochodziłoby do przyjmowania ogólnego stanu zagrożenia, co byłoby sprzeczne z projektowanym zapisem ustawy. W takim samym zakresie dotyczy to jednak czynów z art. 217a k.k. i art. 222 k.k.	nietykalności cielesnej w zbiegu ewentualnie z przestępstwami przeciwko życiu lub zdrowiu. Nie oddaje to jednak w pełni stopnia społecznego niebezpieczeństwa takiego czynu, stąd konieczność zmiany. Projektowany art. 222 § 1a KK typizuje więc przestępstwo dla którego zaistnienia wystarczy samo stworzenie sytuacji zagrożenia. I tak np. atak przy użyciu pałki teleskopowej, stwarzający sytuację bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, będzie kwalifikowany z projektowanego art. 222 § 1a KK, a nie jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej. Jeżeli dojdzie do uszkodzenia ciała, to wówczas czyn będzie kwalifikowany w zbiegu z art. 157 KK. Natomiast, z uwagi na użyte narzędzie nie będzie stanowił czynnej napaści z art. 233 § 1 KK. Stworzenie więc sytuacji bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oznacza gwałtowne działanie sprawcy, a najistotniejszym elementem odróżniającym ją od czynnej napaści jest brak narzędzia opisanego w art. 223 KK. Z kolei naruszenie nietykalności cielesnej odróżnia się od projektowanych czynów działaniem w celu spowodowania u pokrzywdzonego fizycznej krzywdy, a nie tylko stworzeniem samego kwalifikowanego stanu zagrożenia.
9.	SSP IUSTITIA	art. 231b k.k.	Zmiana 231b k.k. Przepis art. 231 b. k.k. jest stosunkowo młodą instytucją, gdyż do Kodeksu karnego został wprowadzony ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. Od początku budził kontrowersje i wciąż jest różnie oceniany przez komentatorów i doktrynę. Wprowadzono go celem wzmocnienia ochrony osób występujących w obronie zaatakowanego bezprawnym, bezpośrednim i rzeczywistym zamachem cudzego dobra chronionego prawem, działających na rzecz ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego, a także, aby zachęcić do podejmowania określonych, pożądaných działań. Przyznano tym osobom, które nie posiadają statusu funkcjonariusza publicznego, ochronę prawną przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych podczas pełnienia przez nich obowiązków służbowych lub w	Uwaga niezasadna. Obowiązujące przepisy nie obejmują sytuacji, w których czyn sprawcy skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w jej cześć lub godność. Proponowane rozwiązanie przywraca ochronę osoby pokrzywdzonej, pozostawiając jej jednocześnie decyzję o ściganiu czynu w trybie publicznoskargowym, a nie prywatnoskargowym, co stanowi dla niej znaczne udogodnienie, ale także zachętę do podjęcia działania w interesie publicznym.

			związku z nimi (art. 231b § 1). Ochrona ta, stosownie do art. 231b § 2 (w obecnym brzmieniu), nie dotyczy naruszenia przez sprawcę zamachu jedynie czci lub godności osoby stosującej pomoc konieczną. Badania empiryczne instytucji obrony koniecznej wskazują, iż w praktyce dominuje zdecydowanie obrona wyłącznie dóbr własnych (ponad 70% badanych spraw), a tylko w około 10% spraw w grę wchodzi wyłącznie obrona dóbr cudzych (Bachmat, <i>Instytucja obrony koniecznej</i>, s. 57). Komisja Kodyfikacyjna, przed wprowadzeniem przepisu (<i>Opinia o projekcie o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji. Wersja z dnia 26 marca 2010 r.</i> (http://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/komisje-kodyfikacyjne/komisja-kodyfikacyjna-prawa-karnego/opinie-komisji-kodyfikacyjnej-prawa-karnego, dostęp: 5.02.2019 r.) wskazała, iż „nie jest uzasadnione przekonanie [...], iż wprowadzenie surowszej odpowiedzialności karnej za naruszenie dóbr osób podejmujących się ochrony dóbr wspólnych lub dóbr innych osób będzie zachętą do tego typu działań. Jeżeli ktoś, przełamując strach, podejmuje się tzw. obrony interwencyjnej, to niewątpliwie zasługuje na nagrodę. Nie można wzmożonej ochrony karnoprawnej traktować jako specyficznej nagrody. Sankcja karna nie jest nagrodą dla osoby pokrzywdzonej, lecz wyrazem wypełniania swojej funkcji przez organa wymiaru sprawiedliwości i reakcji na popełnione przestępstwo. Także, z tego punktu widzenia patrząc, brak jest podstaw do różnicowania sankcji za atak na broniącego własne dobro od ataku na osobę występującą w pomocy koniecznej”. Statystyki sądowe i 10-letni czas funkcjonowania przepisu, pozwalają na ocenę, iż regulacja nie spełniła swojego celu, a obecnym projektem, ustawodawca chce regulację tę rozszerzyć. Obecne wyłączenie rozbudowanej ochrony, jeżeli zamach godził wyłącznie w część i dobro danej osoby, chce włączyć, czyli nawet w przypadku ataku wyłącznie na część i godność, chce przyznać rozbudowaną ochronę, tyle że wskazuje do niej tryb wnioskowy. W ocenie Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA jest to zmiana niecelowa, która stanowi nadmiernie rozbudowaną kazuistykę i uzasadniona jest populizmem prawnym. Każda osoba, której część i godność zostały naruszone, ma otwarty tryb prywatnoskargowy, natomiast okoliczności, w jakich doszło do zamachu, wchodzi w zakres przesłanek podmiotowych i przedmiotowych, wpływających na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu i wymiar kary. To sąd, w sprawie prywatnoskargowej włączy do oceny, że pokrzywdzony został zaatakowany słownie, podczas wykonywania zachowań pozytywnych i pożądaných, a tworzenie dla tych sytuacji specjalnego trybu, angażowanie organów ścigania do czynów drobnych, niezależnie od możliwości samych pokrzywdzonych, ocenić należy jednoznacznie negatywnie.	
--	--	--	---	--

10.	ZZTP	Ogólna	Stanowisko w sprawie proponowanych zmian jest pozytywne. Pragniemy jednocześnie zwrócić uwagę na potrzebę wprowadzenia podobnego zwiększenia ochrony także w odniesieniu do tłumaczy przysięgłych. Tłumacze przysięgli powoływani przez sądy, prokuraturę i policję do wykonywania czynności w ramach prowadzonych postępowań, w szczególności do tłumaczenia ustnego, często są narażeni na niebezpieczeństwo wynikające z konieczności pozostawania w bezpośrednim kontakcie z obcojęzycznymi podejrzanymi i oskarżonymi o popełnienie przestępstw, nierzadko dotyczących aktów przemocy fizycznej. Zdarza się zatem, że tłumacze przysięgli spotykają się z agresją ze strony takich osób, ponieważ służą jako naturalny łącznik komunikacyjny między nimi a sądem, prokuratorem lub funkcjonariuszami policji, służby celnej, czy straży granicznej i w związku z tym wchodzą w bezpośredni kontakt z potencjalnym agresorem. Rola tłumacza przysięgłego w postępowaniu z udziałem obcokrajowców jest olbrzymia, a jego udział nieodzowny, ponieważ bez niego czynności nie mogą być skutecznie prowadzone. Obowiązek stawiania się na wezwanie sądu, prokuratora, policji i organów administracji państwowej wynika wprost z przepisów ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, a jedyną przesłanką wyłączającą ten obowiązek są szczególnie ważne przyczyny odmowy. Powoduje to, że tłumacz przysięgły nie może uniknąć zagrożenia atakiem. Nasilające się ostatnio przypadki agresji wobec osób wykonujących swoje ustawowe obowiązki i nieposiadających statusu funkcjonariusza publicznego uzasadniają dopisanie zawodu tłumacza przysięgłego do listy zawodów narażonych na agresję w związku z pełnieniem funkcji, których celem jest umożliwienie prawidłowego działania organów państwa. W związku z tym uprzejmie prosimy o uwzględnienie zawodu tłumacza przysięgłego na liście osób, które narażają swoje życie i zdrowie w celu ochrony porządku publicznego.	Uwaga niezasadna. Określenie jakie zawody korzystają z ochrony takiej jak funkcjonariusze publiczni pozostaje poza zakresem niniejszego projektu, a przynależy do aktów regulujących ich działalność. Na marginesie można jednak zauważyć, że tłumacz uczestniczący w konkretnej czynności będzie korzystał z ochrony należącej funkcjonariuszowi jako osoba przybrana.
11.	Stowarzyszenie Ławników Polskich	Ogólna	Brak oparcia w danych statystycznych - uzasadnienie projektu nie odwołuje się do szczegółowych analiz statystycznych dotyczących skali agresji wobec funkcjonariuszy i ratowników.	Uwaga niezasadna. Dane statystyczne, uzasadniające projektowane zmiany Kodeksu karnego ujęte są w dokumencie „Ocena Skutków Regulacji” (OSR).
12.	Stowarzyszenie Ławników Polskich	Ogólna	Ryzyko reaktywnej legislacji - ustawodawstwo nie powinno być tworzone wyłącznie pod wpływem medialnych doniesień i pojedynczych incydentów.	Uwaga niezasadna. Szczegółowe powody projektowanych zmian zawarte są w OSR oraz uzasadnieniu i nie mają charakteru reaktywnej legislacji, tworzonej wyłącznie pod wpływem medialnych doniesień i pojedynczych incydentów. Przeciwnie, zgromadzone dane oraz informacje wskazują na poważny charakter zjawiska, co potwierdzają tylko liczne doniesienia medialne i wystąpienia

				organizacji zrzeszających osoby chronione jak funkcjonariusze publiczni (np. samorząd lekarski).
13.	Stowarzyszenie Lawników Polskich	Ogólna	Niezrozumiałość zakresu ochrony - projekt rozciąga ochronę na „osoby podejmujące interwencję w interesie społecznym” bez precyzyjnej definicji co daje pole do dowolnej interpretacji organów wymiaru sprawiedliwości, nie jest jasne, jakie konkretne zachowania miałyby obejmować;	Uwaga niezasadna. Pojęcie interesu społecznego jest wprowadzie pojęciem szerokim, ale jednocześnie sprecyzowanym w uzasadnieniu, na poziomie konkretnych rozwiązań legislacyjnych oraz rozstrzygnięć w sprawach. Termin ten nie powodował bowiem problemów w praktyce orzeczniczej sądów.
14.	Stowarzyszenie Lawników Polskich	Ogólna	Wprowadzenie trybu ściągania na wnioski w przypadku naruszeń o charakterze niematerialnym wykracza poza dotychczasowy katalog przestępstw ściganych z urzędu i może generować trudności dowodowe oraz zbyt dużą uznaniowość tego przepisu przez stosowne organy wymiaru sprawiedliwości.	Uwaga niezasadna. Wprowadzenie ścigania na wnioski ma ułatwić ochronę prawną osób działających w interesie społecznym i tym samym zachęcać je do podejmowania takich działań. Nie powoduje to utrudnień dowodowych lub uznaniowości w stosowaniu prawa.
15.	Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych	Ogólna (dot. zwiększenia surowości sankcji)	Tragiczne sytuacje takie jak śmierć lekarza w Krakowie winny powodować głębszą refleksję ustawodawcy w zakresie ochrony funkcjonariusza publicznego czy też zawodów korzystających z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym (dalej będziemy używać pojęcia funkcjonariusza jako dotyczącego również tej kategorii osób). W szczególności należy dać pod rozwagę czy wysokość kar przewidzianych za przestępstwa popełnione na szkodę funkcjonariuszy nie zasługują na zaostrzenie. Jak słusznie zauważa projektodawca w uzasadnieniu, atak na funkcjonariusza jest atakiem na autorytet państwa. Jednym z czynników odstrasżających przed popełnianiem przestępstw na ich szkodę jest niewątpliwie wysokość sankcji karnej. W naszej ocenie warto by projektodawca dokonał refleksji w tym zakresie tym bardziej, iż w ocenie skutków regulacji sam przywołuje dane statystyczne, z których wynika iż dominującą karą za naruszenie art. 222 kk jest kara ograniczenia wolności (i to nie przekraczająca kilkunastu miesięcy) oraz grzywna, a więc kary wolnościowe.	Uwaga w zakresie zwiększenia surowości sankcji jest niezasadna. Zaproponowane sankcje są adekwatne biorąc pod uwagę kary grożące za typ podstawowy tego przestępstwa oraz zagrożenie za przestępstwo czynnej napaści stypizowane w art. 223 KK.
16.	Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych	art. 37a § 2 k.k.	Oprócz sankcji warto zastanowić się nad zmianą art. 37a§2 kk i dodaniem do niego czynów popełnionych na szkodę funkcjonariuszy. Postulujemy również wprowadzenie obligatoryjnego orzekania zadośćuczynienia na rzecz funkcjonariusza oraz rozważenie określania jego minimalnej wysokości – obecnie często zdarza się, iż orzekane są one w niewielkich kwotach.	Odnosnie do postulowanej zmiany art. 37a § 2 KK uwaga jest niezasadna , ponieważ nie ma potrzeby dalszego ograniczenia możliwości decydowania o karze przez sąd. Także niezasadna jest uwaga w kwestii wprowadzenia obligatoryjnego orzeczenia odszkodowania lub zadośćuczynienia, albowiem obowiązujący w tym względzie art. 46 KK

				prawidłowo waży interes pokrzywdzonego. Należy bowiem zauważyć, że w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego obowiązkowo orzeka, obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Zatem z jednej strony sąd nie jest pozbawiony takiej możliwości (o ile uzna to za stosowne w braku wniosku pokrzywdzonego), z drugiej jednak uwzględniona jest wola pokrzywdzonego, na rzecz którego zostanie zasądzona odpowiednia kwota, jeżeli tylko złoży stosowany wniosek.
17.	Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych	art. 69 § 4 k.k.	Chcemy również dać pod rozwagę, czy do okoliczności co do zasady uniemożliwiających zastosowanie warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności (§4 art. 69kk) nie dodać czynów penalizujących agresywne zachowanie wobec funkcjonariuszy.	Analogicznie jak w kwestii art. 37a § 2 KK, tak i odnośnie do art. 69 § 4 KK nie ma potrzeby dalszego ograniczenia sądowi możliwości decydowania tym razem o warunkowym zawieszeniu wykonania kary. W tym więc względnie uwaga jest niezasadna.
18.	Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych	art. 223a k.k. i art. 223b k.k.	OZZKS, co czynił również przy wprowadzaniu do kodeksu karnego przepisów 223a i 223b uważa, iż ochrona wynikająca z tych przepisów winna przysługiwać wszystkim funkcjonariuszom publicznym, a nie być ograniczoną tylko do wymienionych w nim obecnie służb. Konsekwentnie twierdzimy, iż każdy funkcjonariusz publiczny zasługuje na zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, które w sposób oczywisty wpływać może na podejmowane przez niego decyzje służbowe i pewności, iż on i jego rodzina nie będą narażeni na zachowania agresywne będące efektem ustalenia informacji dotyczących jego życia prywatnego.	W zakresie rozszerzenia ochrony przewidzianej w art. 223a i art. 223b KK na wszystkich funkcjonariuszy publicznych uwaga niezasadna, jako mająca charakter postulatu legislacyjnego. Jego ocena wymaga pogłębionych prac koncepcyjno-analitycznych, pozostających poza zakresem projektu.
19.	Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych	art. 226 § 1 k.k.	Postulujemy również zmianę art. 226 §1 kk poprzez zastąpienie spójnika „i” na „lub”. Zmiana treści przepisu na „Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.” Zapis ten pozwoli na zwiększenie ochrony przysługującej funkcjonariuszom, którzy niejednokrotnie stają się obiektem ataków nie tylko w trakcie pełnienia obowiązków służbowych. Obecnie prokuratura często umarza postępowanie przygotowawcze z uwagi na to, iż nie zaistniały łącznie obydwie przesłanki wskazane w art. 226 §1 kk tj. znieważanie musiałoby nastąpić nie tylko w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, ale również podczas ich wykonywania (np. wywiadu środowiskowego, dozoru, nadzoru). Natomiast wiele takich czynów dokonują osoby, wobec których kuratorzy sądowi wykonywali obowiązki służbowe w przeszłości.	Uwaga niezasadna. Przepis art. 226 § 1 KK w pierwotnym brzmieniu zawierał właśnie spójnik „lub”. Jednakże Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 11 października 2006 r. w sprawie P 3/06 orzekł, że art. 226 § 1 KK w zakresie, w jakim penalizuje znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej dokonane niepublicznie lub dokonane publicznie, lecz nie podczas pełnienia czynności służbowych, jest niezgodny z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W ocenie TK bowiem art. 226 § 1 KK w zakresie, w jakim penalizuje zniewagi pozostające jedynie w związku

			Ponadto zmiana taka będzie korelować i będzie spójna chociażby z art. 222§1 kk, gdzie do popełnienia czynu zabronionego wystarczy zaistnienie tylko jednej z przesłanek tj. „podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych”.	z pełnieniem czynności służbowych (a nie w związku i podczas ich pełnienia), nie znajduje uzasadnienia w zasadzie proporcjonalności. Wykonując wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ustawodawca w 2008 r. zmienił brzmienie art. 226 § 1 KK w ten sposób, że spójnik „lub” zastąpił spójnikiem „i”, co sprawiło, że dla realizacji czynu zabronionego z art. 226 § 1 k.k. konieczne jest wystąpienie łącznie dwóch przesłanek, tj. popełnienie czynu zabronionego podczas i w związku z pełnieniem przez te osoby obowiązków służbowych. W konsekwencji jednoznacznego stanowiska TK uwaga nie może zostać uwzględniona.
20.	PTTPiS TEPIS	Ogólna	Proponujemy przy redakcji nowego brzmienia Kodeksu karnego wziąć pod uwagę postulat podjęcia działań w trybie pilnym, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa tłumaczy przysięgłych, opracowany przez Towarzystwo PT TEPIS. Obecnie w art. 115 par. 13 kk jest zawarta definicja legalna pojęcia „funkcjonariusz publiczny”, będąca definicją zakresową pełną, wymieniającą w sposób wyczerpujący wszystkie elementy definiowanego pojęcia, co oznacza, że za funkcjonariusza publicznego nie może być uznana osoba, która nie należy do żadnej z kategorii osób wskazanych w cyt. przepisie. Zakwalifikowanie policjanta do kręgu osób objętych definicją ustawową określoną w punkcie 7 tego przepisu (funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej), choć wydawać by się mogło truizmem, było poddawane szerokiej wykładni. Tłumacz przysięgły, czy też tłumacz <i>ad-hoc</i> nie są w świetle cyt. przepisu funkcjonariuszami publicznymi, jakkolwiek narażają niejednokrotnie swoje zdrowie i życie w celu ochrony porządku publicznego i ratowania innych ludzi. W trakcie czynności procesowych, biorąc udział w asyście funkcjonariusza policji czy innego organu, tłumacze przysięgli są niejednokrotnie postrzegani przez osoby, których zeznania/wyjaśnienia tłumaczą, jako funkcjonariusze policji. Uczestnicząc w czynnościach procesowych typu oględziny miejsca, akcje interwencyjne i in., narażają swoje zdrowie i życie w celu ochrony porządku publicznego. Wystarczy przywołać zdarzenie zabójstwa Anny Żmijewskiej, tłumaczki przysięgłej języka rosyjskiego i ukraińskiego, emerytowanej nauczycielki akademickiej, które miało miejsce we Wrocławiu w lutym 2017 r., zamordowanej przez obywatela Ukrainy w jej mieszkaniu. Co prawda do wspomnianego zabójstwa doszło w miejscu pracy, będącym jednocześnie miejscem zamieszkania tłumaczki	Uwaga niezasadna. Określenie jakie zawody korzystają z ochrony takiej jak funkcjonariusze publiczni pozostaje poza zakresem niniejszego projektu, a przynależy do aktów regulujących ich działalność. Na marginesie można jednak zauważyć, że tłumacz uczestniczący w konkretnej czynności będzie korzystał z ochrony należącej funkcjonariuszowi jako osoba przybrana.

			przysięglej, natomiast do zabójstwa Bogumiły Bieniek-Pasierb, psycholog więziennej, będącej funkcjonariuszem Służby Więziennej, doszło na terenie Zakładu Karnego w Załężu w lutym 2022 r., jest to jednak dowodem na to, że ani miejsce, ani zapewnione gwarancje bezpieczeństwa nie stanowią dla sprawców przeszkody. Dowodem <i>explicite</i> są również ostatnie zdarzenia zabójstwa lekarza na terenie szpitala, czy pracownika administracji Uniwersytetu Warszawskiego, szeroko komentowane w opinii publicznej. Jakkolwiek zakładając „racjonalność ustawodawcy”, nie da się w życiu społecznym przewidzieć wszelkich sytuacji, które mogą powodować potrzebę dokonywania wykładni pojęć używanych przez prawodawcę. W chwili uchwalania aktu prawnego ustawodawca działa <i>ex ante</i> lub <i>ex nunc</i>, a życie zbiorowości tworzy stany faktyczne <i>ex post</i>, które muszą być kwalifikowane. Z całą stanowczością pragnę podkreślić, że tłumacz przysięgły znajduje się najbliżej osoby przesłuchiwanej, narażając swoje zdrowie, a nawet życie. To są przecież również ludzie, którzy tłumaczą na linii frontu, w obozach dla uchodźców, w trakcie procesów, którzy nie mają czasu, ani wiedzy na temat stanu zdrowia osób, którym przekazują treści, ani też środków, jakimi one dysponują. Mając powyższe na uwadze, działając w imieniu członków Towarzystwa PT TEPIŚ, wnoszę o wprowadzenie zmiany w art. 115 par. 3 k.k., która będzie odpowiadać realnym potrzebom środowiska zawodowego tłumaczy, poprzez dodanie punktu zawierającego kolejny desygnat pojęcia funkcjonariusza publicznego w postaci „tłumacza przysięgłego”.	
21.	Stowarzyszenie Adwokackie DEFENSOR IURIS	art. 217a § 2 k.k.	Postulowana zmiana jawi się jako uzasadniona z uwagi na cel jaki ma osiągnąć, albowiem za zasadne uznać należy zapewnienie zwiększenia ochrony dla osób posiadających status funkcjonariuszy publicznych, jak i osób, które choć formalnie takiego statusu nie posiadają, albowiem osoby te mogą być narażone na atak w trakcie wykonywania czynności na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa ludności, ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Jeśli projektowana regulacja prawna ma zapewnić należytą ochronę prawną na rzecz grupy zawodowej, która wykonuje interwencję w celu ratowania życia lub zdrowia ludzkiego (na przykład grupy ratowników medycznych) w związku z prowadzoną interwencją, zmiana powinna również objąć obowiązujący art. 217a § 1 kodeksu karnego. Postulowane jest poszerzenie ww. przepisu w zakresie jego zastosowania, albowiem regulacja ta winna dotyczyć sytuacji, w których osoba o której mowa w § 1 proponowanej treści, prowadzi interwencję w celu ratowania życia ludzkiego lub zdrowia. Postulowana regulacja treści art. 217a § 1 k.k. może stwarzać pewne wątpliwości interpretacyjne, albowiem niejasnym jest, czy interwencja, prowadzona w związku z ratowaniem życia ludzkiego lub zdrowia mieści się w zakresie pojęcia bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Tradycyjnie oba pojęcia przypisuje się do działania służb porządkowych, nie zaś	Uwaga niezasadna. Nie ma potrzeby podjęcia prac, mających na celu zmianę brzmienia art. 217a KK, ponieważ zakres jego znamion jest wystarczająco szeroki i jednocześnie precyzyjny.

			służb medycznych, których interwencje mogą dotyczyć właśnie takich sytuacji. W celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych powyższa zmiana jawi się jako uzasadniona w kontekście zapewnienia grupie zawodów medycznych pełnej ochrony prawnokarnej. Mając na względzie powyższe, proponowana zmiana komentowanego przepisu mogłaby brzmieć następująco: „<i>Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ratowania życia lub zdrowia ludzkiego lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego (...)</i>”	
22.	Stowarzyszenie Adwokackie DEFENSOR IURIS	art. 222 § 1a k.k.	Dotychczas obowiązujące przepisy pozwalały na stosowanie kwalifikacji prawnej z art. 222 § 1 k.k. w zb. z art. 160 k.k., w sytuacji w której atak na nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego stanowił jednocześnie bezpośrednie bezpieczeństwo dla jego życia lub narażał go na ciężki uszczerbek na zdrowiu. Projektowany przepis stanowi zatem <i>lex specialis</i>, do wymienionych powyżej norm, zaostrzając odpowiedzialność kamą do 5 lat pozbawienia wolności i ustanawiające minimalne granice kary pozbawienia wolności jako trzy miesiące. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w przeciwieństwie do omówionych powyżej zmian, wprowadzanych w art. 217 § 2 do zaostrzenia odpowiedzialności, nie jest konieczne by funkcjonariusz publiczny podczas ataku działał na rzecz ochrony ludzi, bezpieczeństwa lub porządku publicznego – wystarczające do zaostrzenia odpowiedzialności jest samo to, by do ataku doszło w trakcie lub w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza lub osobę przybraną mu do pomocy obowiązków służbowych. Taki sposób sformułowania przepisów zdaje się stanowić populizm penalny, będący odpowiedzią na medialną presję, którą wywierano w celu zaostrzenia odpowiedzialności karnej za ataki na funkcjonariuszy publicznych. Należy jednak zauważyć, że opisywane postulaty pojawiły się w związku z atakami na ratowników medycznych i lekarzy – zaś ochronę tych skutecznie zapewniłby samodzielnie wprowadzany przepis z art. 217 § 2 k.k. Jednocześnie projektodawca słusznie zauważa, że komentowany przepis będzie miał zastosowanie jedynie do sytuacji, w której narażenie na niebezpieczeństwo odbędzie się bez użycia noża, lub podobnie niebezpiecznego przedmiotu, w przeciwnym razie zostaną, bowiem wyczerpane dyspozycje do zastosowania art. 223 k.k. Opisane powyżej okoliczności każą zastanowić się, czy komentowana zmiana na pewno jest niezbędna i czy obowiązujące przepisy nie zapewniają bezpieczeństwa funkcjonariuszy publicznych, wykonujących swoje obowiązki (ale nie działających jednocześnie na rzecz ochrony ludzi, bezpieczeństwa lub porządku publicznego) w sposób wystarczający.	Uwaga niezasadna. W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości projektowana zmiana w jeszcze lepszym stopniu zapewni ochronę funkcjonariuszy publicznych oraz innych osób chronionych jak oni. Dodatkowo w pełni oddając poziom społecznego niebezpieczeństwa czynu skierowanego przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu.

23.	Stowarzyszenie Adwokackie DEFENSOR IURIS	art. 222 § 2 k.k.	Postulowana zmiana komentowanego przepisu kodeksu karnego przewiduje możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary, albo odstąpienia do jej wymierzenia, w sytuacji, gdy sprawstwo czynu o jakim mowa w art. 222 § 1 kodeksu karnego, w tym nowego czynu polegającego na narażeniu pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wywołane zostało niewłaściwym zachowaniem funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy. Wątpliwości interpretacyjne wzbudzać może w praktyce wykładnia pojęcia „niewłaściwe” zachowanie. Czy przypisaną cechę zachowania niewłaściwego należy rozpatrywać w kategoriach bezprawności (działania bez podstawy prawnej lub jej przekroczenia) dotyczącej funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej do pomocy, czy każdego zachowania odbiegającego od przyjętego modelowego działania funkcjonariusza publicznego wynikających z obowiązujących norm społecznych lub obyczajowych. Ponadto zastanowić się należy, czy zachowanie „właściwe” podejmowane w okolicznościach konkretnej sprawy przez pokrzywdzonego uznać należy w każdej sytuacji za uzasadnione okolicznościami sprawy. W związku z powyższym optymalnym rozwiązaniem służącym wyeliminowaniu wątpliwości interpretacyjnych, oraz co nie ulega wątpliwości, kompleksowej oceny motywacji zachowania sprawcy, pozostającej w korelacji z zachowaniem pokrzywdzonego, jest uzupełnienie komentowanego przepisu o dodanie po słowie „niewłaściwe” za pośrednictwem alternatywy łącznej „lub” słowa „niezasadne”. Powyższe pozwoli na dokonywanie, w okolicznościach konkretnej sprawy, oceny zachowania pokrzywdzonego, nie tylko z perspektywy jego niewłaściwości, ale również czy mieściło się w granicach zasadności. Mając na uwadze powyższe proponowana zmiana mogłaby przyjąć następującą treść: „jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a wywołało niewłaściwe lub niezasadne zachowanie się funkcjonariusza lub osoby do pomocy mu przybranej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia”.	Uwaga niezasadna. Projektowana zmiana art. 222 § 2 KK ma charakter wynikowy, polegający jedynie na dodaniu § 1a do jego treści.
24.	Burmistrz Dzielnicy Wola Stołecznego Warszawy	Ogólna	Proszę o rozważenie wpisania wprost do ustawy, że ochroną właściwą dla funkcjonariuszy publicznych objęci są pracownicy samorządowi. W obecnej rzeczywistości prawnej na takie traktowanie przez ustawodawcę liczyć mogą wyłącznie urzędnicy, którzy wydają decyzje administracyjne. W piśmiennictwie czytamy, że: „13. Osoba pełniąca wyłącznie czynności usługowe. Kryterium rozgraniczającym pracowników uznanych za funkcjonariuszy publicznych od osób pełniących wyłącznie czynności usługowe jest to, czy działalność danej osoby skierowana jest »na zewnątrz« czy też »do wewnątrz« danego urzędu.	Uwaga niezasadna. Proponowane rozszerzenie ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych także na wszystkich pracowników samorządowych przez zmianę kodeksowej definicji jest poza zakresem projektowanej ustawy. Nadto, istniejąca definicja funkcjonariusz publicznego z art. 115 § 13 kodeksu karnego ma ugruntowaną praktykę stosowania, a jej ewentualna zmiana wymagałaby podjęcia uprzednich prac analityczno-koncepcyjnych

			Czynności usługowe jedynie pomagają w pracy organu administracji. Chodzi tu m.in. o sprzątanie, konserwację, remonty pomieszczeń, zapewnienie porządku i bezpieczeństwa. Jak wskazał w wyr. z 29.7.2015 r. WSA w Warszawie (II SA/Wa 54/15, Legalis), »funkcjonariuszem publicznym jest (...) dyrektor departamentu lub komórki równorzędnej w urzędzie ministra. Jako pełniący określone stanowisko w strukturze organizacyjnej urzędu ministra, dyrektor departamentu jest pracownikiem administracji rządowej podporządkowanym służbowo ministrowi. Niewątpliwie na uprawnienia dyrektora departamentu, jako kierownika komórki organizacyjnej, nie składają się wyłącznie czynności techniczne czy usługowe, skoro ze swej istoty stanowisko kierownicze sprawowane w urzędzie ministra jest stanowiskiem urzędniczym". 14. Osoby uprawnione do wydawania decyzji administracyjnych. Funkcjonariuszami publicznymi są też inne osoby w zakresie, w jakim uprawnione są do wydawania decyzji administracyjnych. Są to osoby wydające decyzje administracyjne w rozumieniu KPA, bez względu na miejsce zatrudnienia (może to być np. szkoła wyższa, zakład opieki zdrowotnej, organizacja samorządu zawodowego), przy czym osoba taka jest upoważniona do samodzielnego lub kolegialnego wydawania decyzji- np. o skreśleniu z listy studentów, zaliczeniu do osób niezdolnych do pracy, wpisu na listę adwokatów. Przepis § 13 art. 115 wyraźnie odwołuje się do kategorii decyzji administracyjnej, a zatem nie można uznać za funkcjonariusza publicznego osoby, która na podstawie art. 17 DostlnfPubU reprezentuje podmiot, obowiązany do udostępnienia informacji, niebędący organem władzy publicznej i jest zobowiązana do wydania quasi-decyzji o odmowie udostępnienia informacji, na zasadach określonych w art. 16 DostlnfPubU" (tak: Kodeks karny [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), Kodeks karny. Komentarz. Wyd. 8, Warszawa 2024). Tymczasem w praktyce Zakładu Gospodarowania Nieruchomościami w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy - jednostki budżetowej podległej Dzielnicy Wola zdarzają się nagminnie przypadki, że osoby świadczące pracę jako administratorzy, stają się ofiarami zachowań agresywnych ze strony dłużników miasta stołecznego Warszawy, w tym chociażby osób, które samowolnie zajmują lokale należące do komunalnego zasobu. Pracownikom takim odmawia się udzielenia ochrony w toku postępowania przygotowawczego i to pomimo interwencji Rzecznika Praw Obywatelskich, wszczynanych na wniosek Dyrektora Zakładu Gospodarowania Nieruchomościami w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy i władz Dzielnicy.	związanych z konieczności uwzględnienia wówczas także innych grup zawodowych. Także przyznanie pracownikom samorządowym ochrony takiej jak funkcjonariusze publiczni pozostaje poza zakresem niniejszego projektu, a przynależy do aktów regulujących ich działalność, pozostających we właściwości innych resortów.
25.	Burmistrz Dzielnicy Wola Miasta	art. 193 § 1 k.k.	Jednocześnie uprzejmie proszę o zwrócenie uwagi na stosowanie w judykaturze art. 193 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r.	Uwaga jest niezasadna i niezwiązana z projektem ustawy.

	Stolecznego Warszawy	poz. 383). W mojej ocenie należy krytycznie ocenić obecną praktykę stosowania przez sądy powszechne tego przepisu w kontekście ochrony prawnokarnej gmin w zakresie gospodarowania komunalnym zasobem nieruchomości. Sytuacja nieruchomości na obszarze miasta stołecznego Warszawy, które należą do zasobu komunalnego, nie różni się w żaden sposób od rzeczy należących do osób fizycznych czy osób prawnych funkcjonujących w sferze prawa prywatnego. Na fakt, że nieruchomości te, bez względu na to czy są pustostanami, podlegają ochronie prawnokarnej, zwrócił uwagę Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w wyroku z dnia 15 grudnia 2015 r., sygn. akt: II K 286/14, www.orzeczenia.ms.gov.pl, Legalis nr 2139495), gdzie wskazał, że: „(...) odpowiedzialności karnej na podstawie art. 193 KK podlega ten, kto wdziera się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza. Ochrona ta rozciąga się także na korzystanie z lokali użytkowych i innych pomieszczeń lub terenu, który pozostaje w dyspozycji danej osoby w sposób stały lub chociażby przejściowy. Na gruncie art. 193 KK może być wątpliwe, czy przedmiotem czynności wykonawczej może być tylko miejsce wymienione w tym przepisie, którego gospodarzem jest osoba fizyczna, czy też takie miejsce, którego gospodarzem jest osoba prawna, instytucja państwowa lub podmiot zbiorowy nieposiadający osobowości prawnej. Ograniczenie przedmiotu czynności wykonawczej tylko do miejsc, których gospodarzem jest osoba fizyczna, było uzasadniane na gruncie Kodeksu karnego z 1969 r., skoro przestępstwo to skierowane było przeciwko wolności jednostki (vide uchwała SN z 13 marca 1990 r., V KZP 33/89)". Przestępstwo to polega zatem na „wdarciu się” do cudzego pomieszczenia albo jego „nieopuszczeniu” pomimo żądania osoby uprawnionej. Przez wdarcie się należy rozumieć przedostanie się do cudzego mieszkania lub innego pomieszczenia chronionego, wbrew wyraźnie wyrażonej woli dysponenta (np. przez odepchnięcie go, obezwładnienie, zagrożenie użyciem przemocy) albo z naruszeniem jego woli dorozumianej (np. wejście do zamkniętego pomieszczenia za pomocą podrobionego lub uzyskanego podstępem oryginalnego klucza). Ta forma czynu wyraża się więc w działaniu, które może przybrać charakter gwałtowny, aczkolwiek w grę wchodzić może także podstępne, tym niemniej bezprawne przedostanie się do chronionego obiektu. (vide Kodeks Karny. Komentarz. Komentarz do art. 193 KK. A. Marek). „Wdarcie się” w rozumieniu przepisu art. 193 KK to wejście połączone z pokonaniem przeszkody, ale nie o	Dotyczy ona bowiem stosowania w judykaturze art. 193 § 1 Kodeksu karnego (naruszenie miru domowego) i jako taka pozostaje poza zakresem projektowanej ustawy
--	--	---	---

			charakterze fizycznym, lecz będące przełamaniem woli osoby uprawnionej, która dla wdzierającego się stanowi barierę do pokonania. Sposób naruszenia woli osoby uprawnionej może być natomiast różny, jest on przy tym okolicznością drugorzędną, nieistotną z punktu widzenia bytu samego przestępstwa (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 grudnia 2010 r. (sygn. akt II AKa 384/10). Znamię "wdarcia się" odnosi się też nie tylko do stanu faktycznego, ale ma również zabarwienie normatywne. W pojęciu tym mieści się bowiem charakterystyka przedostania się do określonego w przepisie miejsca bez podstawy prawnej. W sytuacji „nieopuszczenia” pomieszczenia wbrew wyraźnemu żądaniu dysponenta (zaniechanie) dla zaistnienia odpowiedzialności karnej nie ma znaczenia, czy sprawca znalazł się w tym pomieszczeniu legalnie (za przyzwoleniem dysponenta) czy nielegalnie. Przepis art. 193 KK chroni wolność jednostki od naruszeń jej prawa do decydowania o tym, kto może przebywać w miejscach, gdzie to ona jest gospodarzem. Decyzja jednostki może być w tym wypadku podejmowana w jej własnym imieniu (np. właściciel mieszkania) lub w imieniu innej osoby fizycznej, prawnej lub jednostki nieposiadającej osobowości prawnej (np. przedstawiciel firmy będącej właścicielem lokalu). Zarówno w razie "wdzierania się", jak i "nieopuszczania" miejsca, brak zgody osoby uprawnionej lub jej żądanie nie wymagają żadnego usprawiedliwienia dodatkowymi okolicznościami, poza jedynie tą, że osoba żądająca jest uprawniona do decydowania o tym, kto może przebywać w danym miejscu. Przestępstwo naruszenia miru domowego może być popełnione tylko umyślnie z zamiarem bezpośrednim. Do popełnienia tego przestępstwa konieczna jest świadomość wejścia bez podstawy prawnej oraz bez zgody osoby uprawnionej do miejsca określonego w przepisie lub pozostawania w takim miejscu wbrew żądaniu osoby uprawnionej. Znamię "wdziera się", oprócz swojej treści przedmiotowej, zawiera aspekt podmiotowy, wykluczający możliwość popełnienia tego przestępstwa z zamiarem wynikowym. Również nieopuszczenie miejsca, wbrew żądaniu osoby uprawnionej, należy rozumieć też podmiotowo, w tym sensie, że ma to być świadome przeciwstawienie się woli uprawnionego, również wykluczające zamiar wynikowy. Podkreślić trzeba, że tak opisane znamiona przestępstwa z art. 193 KK może zrealizować jedynie sprawca, któremu nie przysługuje - na mocy obowiązujących przepisów lub istniejących między stronami relacji bądź umów - prawo dostępu do obiektu będącego formalnie mieniem "cudzym" w stosunku do niego.	
--	--	--	--	--

			Natomiast osoba, która z mocy prawa lub w wyniku czynności cywilno-prawnych uzyskuje dostęp do takiego obiektu, staje się osobą uprawnioną w rozumieniu art. 193 KK - również w stosunku do właściciela obiektu z ograniczeniami wynikającymi z prawa cywilnego. (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2011 r. V KK 415/10). Należy mieć również na uwadze, że nie każde posiadanie, którego istotą jest władanie rzeczą, rodzi uprawnienie do przebywania w miejscach posiadanych. Wprawdzie każdy posiadacz może wystąpić o przywrócenie posiadania (art. 344 § 1 KC), ale to roszczenie nie służy potwierdzeniu praw do rzeczy, lecz chroni przed samowolnym naruszeniem posiadania (art. 342 KC). Bezprawne posiadanie nie stwarza uprawnienia do władania rzeczą wobec właściciela miejsca chronionego. Takie posiadanie łączy się ze świadomością posiadacza (w złej wierze), że prawo do rzeczy nie przysługuje”. Niemniej, stanowisko zaprezentowane w powyższym judykacie, choć pożądane przez urzędników samorządowych, jest osobliwe i pomijane, pomimo że w obrocie pozostaje uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego -Izba Karna z dnia 13 marca 1990 r., sygn. akt: V KZP 33/89 (OSNKW 1990 nr 7, poz. 23, OSP 1990 nr 10, poz. 342, Legalis nr 26916). Zwyczajowo sądy z obowiązywania dyspozycji omawianego przepisu wyłączają osoby prawne. W mojej ocenie jest to rozumienie przepisu sprzeczne z wykładnią językową oraz pomijające pozostałe metody interpretacyjne tekstu prawnego. Tymczasem postępowanie interpretacyjne nie kończy się nawet wtedy, gdy na gruncie językowych dyrektyw interpretacyjnych uzyskano jednoznaczność. Konieczność przejścia do pozostałych dyrektyw w wykładni służy jednak w tym przypadku nie temu, by dokonać wyboru jednego ze znaczeń (skoro jedno jest), ale temu, by sprawdzić czy uzyskany do tej pory rezultat znajdzie swoje uzasadnienie również na gruncie pozostałych dyrektyw interpretacyjnych. Nie stosuje się w tym przypadku dyrektyw systemowych pionowych, ponieważ jednoznaczność może pociągać za sobą decyzję Trybunału Konstytucyjnego w sprawie niezgodności normy z normą hierarchicznie wyższą (tak: Zieliński M., Wykładnia Prawa. Zasady, reguły, wskazówki., Wolters Kluwer, Wydanie 7, s. 300-301). Sądy pomijają rozumienie przedmiotowej strony przestępstwa, która w istocie rzeczy polega na wdarcu się do cudzej nieruchomości albo nieopuszczeniu jej wbrew żądaniu osoby uprawnionej oraz nie zauważa, że rzeczzone zachowanie jest przestępstwem formalnym, czyli do jego popełnienia dochodzi już z chwilą działania/zaniechania sprawcy.	
--	--	--	---	--

			Ostatnia nowelizacja przepisu wprowadzona art. 1 pkt 75 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. (Dz. U. poz. 2600) zmieniającej Kodeks karny z dniem 1 października 2023 r. zmieniła charakter przestępstwa naruszenia miru domowego i - de lege lata - jest to przestępstwo ścigane na wniosek. Niemniej, wobec obecnego stosowania przepisu, sprzecznego z każdym rodzajem wykładni, zwracam się z pytaniem, czy ministerstwo przewiduje jego nowelizację, tak aby bez żadnych wątpliwości chronił również inne, poza osobami fizycznymi, podmioty prawa.	
26.	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim	Ogólna	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim wzywa do podjęcia realnych działań w celu poprawy bezpieczeństwa wszystkich osób wykonujących zawody medyczne. Niedawny przypadek w Krakowie, czy ostatni w Pruszkowie wymaga reakcji organów Państwa w kierunku wdrożenia procedur zmierzających do przeciwdziałania agresji wobec medyków oraz ograniczenia jej negatywnych skutków. Niestety agresja staje się powszechnym i codziennym doświadczeniem pracowników medycznych. Dodatkowo zmiany społeczne generują coraz więcej zachowań ryzykownych i w konsekwencji agresywnych. Postulujemy i oczekujemy pilnego wprowadzenia w życie zmian systemowych. Działania polegające na punktowych aktywnościach w sytuacjach ujawnienia kolejnych ataków na medyków są niewystarczające i nie rozwiązują problemów. Potrzebne są rozwiązania o charakterze całościowym, wypracowane przez ekspertów od systemów bezpieczeństwa oraz praktyków wykonujących zawody medyczne. Prace muszą się toczyć we współpracy z resortami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, z wymiarem sprawiedliwości, prokuraturą i policją. Konieczne jest również włączenie podmiotów odpowiedzialnych za kształcenie przeddyplomowe i podyplomowe. Uważamy, że należy dokonać pilnych zmian w obszarach: 1. kształcenia pracowników medycznych w zakresie właściwego reagowania na agresję fizyczną i psychiczną (techniki miękkie, umiejętności twarde); 2. funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (ściganie wszelkich, nawet błahych agresywnych zachowań wobec pracowników medycznych wykonujących czynności zawodowe i zapewnienie nieuchronności kary); 3. wzmocnienia prawnej ochrony funkcjonariuszy publicznych wykonujących czynności zawodowe, w tym możliwość odmowy realizacji świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dla pracowników medycznych; konieczna jest ponowna analiza przepisów ustawy Kodeks karny oraz ustaw zawodowych medyków w kontekście wzmocnienia	Zgłoszony postulat realizuje zamierzenia projektowanej regulacji.

			ochrony prawno–karnej medyków jako osób zrównanych w ochronie do funkcjonariuszy publicznych; 4. współpracy z właściwymi służbami i wzajemnej komunikacji, m.in. z policją i prokuraturą; 5. działania podmiotów leczniczych dla zapewnienia właściwych warunków pracy i środków zabezpieczania (ochrona podmiotów, systemy komunikacji, środki ochrony osobistej); należy nałożyć na kierowników podmiotów leczniczych w formie ustawowej obowiązki nie tylko aktywnego przeciwdziałania potencjalnym aktom agresji wobec pracowników medycznych, ale także obowiązki wsparcia i pomocy po zaistniałym zdarzeniu (wsparcie psychologiczne, gromadzenie pełnej dokumentacji okoliczności faktycznych zdarzenia, udzielania pomocy prawnej poszkodowanym pracownikom medycznym i na koniec przejęcie procedury zgłaszania wszelkich przypadków agresji, w tym agresji słownej, do policji i prokuratury); środki finansowe dedykowane realizacji ww. obowiązków powinny pochodzić z budżetu Państwa, nie obciążając dodatkowo podmiotów leczniczych oraz podmiotów tworzących; 6. adekwatna obsada kadrowa i eliminacja dyżurów jednoosobowych. Niestety problemy te są nierozwiązane całościowo i systemowo od lat. Oczekujemy podjęcia inicjatywy na szczeblu centralnym, chociażby powołania międzyresortowego Zespołu z udziałem wszystkich stron dialogu społecznego, ale także ekspertów od bezpieczeństwa i przedstawicieli zawodów medycznych, w szczególności pielęgniarek, ratowników medycznych i lekarzy, który w nieprzekraczalnym terminie 6 miesięcy wypracuje szereg zmian systemowych i które zostaną pilnie wdrożone.	
27.	Prokuratura Krajowa	art. 217a § 2 k.k. i art. 222 § 1a i 2 k.k.	Celem projektowanych zmian, jak wynika z uzasadnienia projektu, jest poprawa bezpieczeństwa funkcjonariuszy i osób działających na rzecz porządku publicznego poprzez zmniejszenie liczby ataków na służby ratownicze i osoby interweniujące w sytuacji zagrożenia. Dla realizacji tak postawionych celów projekt zawiera uzupełnienie art. 217a k.k. penalizującego naruszenie nietykalności cielesnej osób podejmujących interwencję na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego oraz art. 222 § 1 k.k. przewidującego karalność naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy. W obydwu przypadkach zmiana polega na wprowadzeniu czynów kwalifikowanych, w których znamieniem kwalifikującym będzie narażenie pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na	Uwaga niezasadna. Wątpliwości interpretacyjne, mogące powstać w nauce prawa odnośnie do charakteru projektowanego czynu z art. 217a § 2 oraz 222 § 1a KK (umyślnie-nieumyślny albo umyślnie-umyślny) nie wpływają na zasadność oraz praktyczną użyteczność projektowanych przepisów. Obecnie obowiązujące przepisy nie oddają natomiast w pełni stopnia zagrożenia powodowanego zamachem na funkcjonariusza publicznego lub osobę działającą w interesie społecznym, który to zamach sprowadza

		zdrowiu, odpowiadającego znamionom art. 160 § 1 k.k., co będzie skutkowało uwzględnianiem orzecznictwa powstałym na gruncie tej ostatniej normy przy interpretacji nowych przepisów. Trzeba zatem podkreślić, że czyn z art. 160 § 1 k.k. ma charakter skutkowy (por. wyrok SN z dnia 21 września 2006 r. sygn. V KK 10/06; wyrok SN z dnia 21 czerwca 2017 r. sygn. II KK 74/17; wyrok SN z dnia 4 stycznia 2022 r. sygn. III KK 411/21; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2016 r. sygn. V KK 342/15; postanowienie SN z dnia 30 maja 2017 r. sygn. IV KK 164/17; wyrok SN z dnia 15 listopada 2017 r. sygn. IV KK 293/17; wyrok SN z dnia 24 października 2018 r. sygn. I KK 4/18; wyrok SN z dnia 5 grudnia 2024 r. sygn. V KK 291/24; wyrok SA w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2019 r. sygn. I ACa 893/17; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 1 czerwca 2022 r. II AKa 470/21; wyrok SA w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2023 r. sygn. II AKa 483/21; por. K. Daszkiewicz, <i>Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu</i>. Komentarz, Warszawa 2000, s. 394; P. Kardas, <i>O osobliwościach przestępstw abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo</i>, Państwo i Prawo 2022/11, s. 104, przypis 28; M. Filar, <i>Glosa do wyroku SN z dnia 14 lipca 2011 r. sygn. III KK 77/11</i>, <i>Orzecznictwo Sądów Polskich</i> 2012/5, poz. 49, s.323). Analiza projektowanych art. 217a § 2 i art. 222 § 1a k.k. budzi wątpliwości, co do zamysłu przyświecającego projektodawcy. Zgodnie z projektem w art. 217a § 2 k.k. i art. 222 § 1a k.k. do opisu zachowania („uderzenie lub naruszenie nietykalności cielesnej w innych sposób”) dodano opis skutku w postaci narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, co każe rozpatrywać nowe czyny w kontekście przestępstw kwalifikowanych przez następstwo. Gdyby jednak intencją projektodawcy było wprowadzenie typów umyślno-nieumyślnych (do których zastosowanie znalazłby art. 9 § 3 k.k.), to posłużyłby się odmienną techniką prawodawczą, znaną choćby z przepisów art. 154 § 1, art. 158 § 2, art. 158 § 3 czy art. 177 § 2 k.k. („jeśli następstwem (...) jest”). Należy zatem wnosić, że projektowane art. 222 § 1a k.k. i art. 217a § 2 k.k. wprowadzają umyślno-umyślne typy przestępstw kwalifikowanych przez następstwo, rozwiązanie tak nietypowe, że z pewnością będzie budzić daleko idące kontrowersje. Warto wobec tego - dla porównania - przywołać treść art. 223 § 2 k.k., zgodnie z którym „jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpił skutek w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, sprawca podlega karze (...)”. Zdaniem J. Giezka skutek musi być w tym wypadku objęty zamiarem (J. Giezek [w:] D. Gmszecka, N. Kłaczyńska, G. Łabuda, A.	bezpośrednie niebezpieczeństwo na te osoby. Obowiązujący w tym względzie art. 160 KK przewiduje zagrożenie karą do 3 lat pozbawienia wolności, co nie wydaje się adekwatne w razie zamachu na funkcjonariusza publicznego lub inną osobę działającą w interesie publicznym, stwarzającego bezpośrednie zagrożenie dla ich zdrowia i życia. Pojawia się tu bowiem dodatkowy przedmiot ochrony oprócz zdrowia i życia, którym jest w art. 222 KK działalność instytucji państwowych i samorządowych, a w art. 217a szeroko pojęte bezpieczeństwo i porządek publiczny. Projektowane przepisy dotyczą sytuacji, w której następuje zamach na pokrzywdzonego, mający określony, fizyczny charakter. W razie jego bezskuteczności czyn sprawcy może być kwalifikowany jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej w sposób narażający życie lub zdrowie pokrzywdzonego (np. chybiony atak przy użyciu pałki teleskopowej). W ocenie projektodawcy natomiast, z uwagi na inny charakter czynu sprawcy (konkretny, fizyczny zamach) niż czyn z art. 160 KK, dobrowolne uchylenie grożącego niebezpieczeństwa nie wydaje się możliwe (odmiennie zapewne niż w pewnych sytuacjach z art. 160 KK).
--	--	--	---

			Muszyńska, T. Razowski, J. Giezek, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, Warszawa 2014, art. 223, teza 13). Podobnie stwierdza P. Zakrzewski, zdaniem którego - z uwagi na wysokość ustawowego zagrożenia karą w art. 156 § 1 k.k. i reguły wyłączania wielości ocen - przywołana regulacja jest przepisem martwym (P. Zakrzewski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 223, poz. 22). Natomiast zdaniem A. Barczak-Oplustil można ten typ uznać za umyślno-nieumyślny zgodnie z ogólną zasadą art. 9 § 3 k.k. (A. Barczak-Oplustil, M. Iwański [w:] Kodeks karny. Część szczególna. Tom 11. Część II. Komentarz do art. 212-277d, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2017, art. 223, teza 2), jakkolwiek autorka uważa przepis za wadliwie skonstruowany i wymagający nowelizacji. Podobne wątpliwości mogą dotyczyć interpretacji projektowanych art. 217a § 2 i art. 222 § 1a k.k. W tym miejscu należy podkreślić, że aktualnie obowiązujące przepisy prawa pozwalają na zastosowanie kwalifikacji prawnej, która w pełni opisuje czyn sprawcy. Obecnie narażenie życia (a częściowo i zdrowia) funkcjonariusza, osoby przybranej mu do pomocy lub osoby interweniującej na rzecz ochrony bezpieczeństwa zostałoby zakwalifikowane kumulatywnie z art. 222 § 1 kk (lub art. 217a k.k.) w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Przy tak przyjętej kwalifikacji prawnej czynu nie powstają wątpliwości, które rodzą się przy analizie projektowanych przepisów, w zakresie skutku naruszenia nietykalności cielesnej, jakim zgodnie z projektem ma być bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Skonstruowany w oparciu o kumulatywną kwalifikację opis czynu jest kompletny i spójny, a tym samym brak jest przesłanek uzasadniających wprowadzanie nowego typu przestępstw, których konstrukcja jak wyżej wskazano będzie budziła kontrowersje. Istnieje bowiem ryzyko, że projektowane normy pozostaną przepisami martwymi, co przemawia przeciwko omawianej nowelizacji. Wątpliwości budzi również, czy intencją projektodawców był zamodelowany w projekcie stan prawny, w którym narażenie życia funkcjonariusza czy przedstawiciela profesji medycznych i ogólnie ratowniczych (tj. osoby chronionej jak funkcjonariusz) będzie zagrożone surowszą karą tylko w wypadku, gdy zostanie poprzedzone naruszeniem nietykalności cielesnej. Oznaczałoby to, że według projektodawcy narażenie życia tych osób bez naruszenia nietykalności cielesnej należy uznać za społecznie szkodliwe w mniejszym stopniu. W doktrynie prawniczej przyjmuje się, że naruszenie nietykalności oznacza „bezprawne dotknięcie innej osoby czy inny krzywdzący	
--	--	--	---	--

			kontakt”, ale naruszenie to „musi być fizyczne, tzn. atak musi napotkać ciało pokrzywdzonego” (M. Mozgawa [w:] 4 M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa, Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2025, art. 217, teza 2). Jeśli zatem sprawca będzie oddziaływał na pokrzywdzonego w inny sposób np. poprzez rozpylenie trującej substancji chemicznej lub podanie jej w napoju albo też poprzez zmanipulowanie sprzętu używanego przez funkcjonariuszy (w tym również pojazdu) i przez to spowoduje bezpośrednie zagrożenie życia, nadal będzie ścigany z art. 160 § 1 k.k. Co więcej, przyjęcie koncepcji przestępstwa kwalifikowanego przez następstwo spowoduje niemożność przypisania zaostrzonej odpowiedzialności sprawcy, który jedynie usiłował narazić życie funkcjonariusza. Dodać należy, że projektowane przepisy nie przewidują odpowiednika art. 160 § 4 k.k., zgodnie z którym nie podlega karze sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące pokrzywdzonemu niebezpieczeństwo. Przepis ten - podobnie jak inne przepisy dotyczące czynnego żalu - promuje zachowanie sprawcy, który odstąpił od zamachu na dobro prawne lub zapobiegł jego skutkom. Celem przepisu jest ochrona dóbr prawnych pokrzywdzonego, tego rodzaju ochrony funkcjonariusze na gruncie projektowanego art. 222 k.k. będą jednak pozbawieni. Sprawcy nie będzie się bowiem „opłacało” uchylenie niebezpieczeństwa, jeśli już do takiego skutku doprowadzi. Zasadnie natomiast w opisie czynu („bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”) zamieniono spójnik alternatywny rozłącznej (albo) na spójnik oznaczający alternatywę łączną (lub) - co zresztą należałoby zmienić również w art. 160 § 1 i art. 220 § 1 k.k. Jako górną granicę kary kodeks przewiduje w takim wypadku trzy lata pozbawienia wolności. Mając na uwadze przedstawione powyżej wątpliwości związane z wprowadzeniem tak nietypowych przepisów można wyrazić wątpliwość, czy podniesienie w ten sposób granicy kary przełoży się na poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i innych osób działających w interesie publicznym. Z uzasadnienia projektu ustawy nie wynika bowiem, że przedłożenie projektu zostało poprzedzone analizą w ilu postępowaniach sprawcy ataków na ww. pokrzywdzonych zostali skazani za przestępstwo z art. 160 § 1 k.k., a wymierzone im kary należałoby uznać za zbyt niskie.	
28.	Prokuratura Krajowa	art. 231b § 3 k.k.	Odrębnym zagadnieniem jest uchylenie art. 231b § 2 k.k. i wprowadzenie § 3. W obecnym stanie prawnym osoba, która w obronie koniecznej odpiera zamach na jakiegokolwiek cudze dobro chronione prawem, chroniąc bezpieczeństwo lub	Wnioskowy charakter ścigania w projektowanym art. 231b § 3 KK wynika z wyważenia wszystkich interesów. Po pierwsze, pokrzywdzony wiedząc, że

		porządek publiczny, korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych (art. 231b § 1 kk). Atak na taką osobę będzie rozpatrywany przez pryzmat art. 222 § 1, art. 223 § 1, art. 148 § 3 k.k. Naruszenie nietykalności cielesnej takiej osoby zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 3 na mocy art. 222 § 1 k.k., a nie na podstawie art. 217§ 1 do roku. Art. 231b § 2 k.k. w dotychczasowym brzmieniu nie pozwala natomiast na przyjęcie kwalifikacji z art. 226 k.k. (A. Barczak-Oplustil, M. Iwański [w:] Kodeks karny. Część szczególna, t. II, cz. II, red. W. Wróbel, A. Zoll, LEX 2017, art. 231b, teza 2; P. Zakrzewski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 231b, teza 2). To zaś oznacza, że w razie naruszenia czci osoby odpierającej zamach zastosowanie znajdą przepisy ogólne, tj. art. 216 § 1 kk, statuujący przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego i zagrożone w typie podstawowym karą grzywny lub ograniczenia wolności. Projekt wprowadza przepis o treści: „jeżeli czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w cześć lub godność tej osoby, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego”, powtarzając niefortunne sformułowanie „zamaz skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach”, ale co więcej - wprowadza niespotykane dotychczas i wątpliwe rozwiązanie proceduralne. Uchylenie art. 231b § 2 k.k. spowoduje bowiem, że w razie naruszenia czci osoby odpierającej zamach zastosowanie znajdzie art. 226 § 1 k.k., penalizujący znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej - zagrożone karą pozbawienia wolności do roku i ścigane z oskarżenia publicznego. Odmienność polegała będzie jedynie na tym, że czyn popełniony na szkodę osoby odpierającej zamach będzie ścigany na wniosek. Kodeks karny przewiduje oczywiście sytuacje, w których szczególna cecha pokrzywdzonych wpływa na tryb ścigania i powoduje, że przestępstwa popełnione na ich szkodę ścigane są na wniosek, choć w innych przypadkach ścigane byłyby z urzędu (por. art. 157 § 5, art. 177 § 3, art. 278 § 4, art. 279 § 2, art. 284 § 4, art. 285 § 2, art. 286 § 4, art. 287 § 3, art. 289 § 5 k.k.). Jednak kryterium wyróżniającym te osoby jest stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa, bo wymienione wyżej czyny stają się przestępstwami wnioskowymi, gdy zostaną popełnione na szkodę osoby najbliższej. Ustawodawca uważa najwyraźniej, że przestępstwa kradzieży, oszustwa czy spowodowania nieumyślnego uszczerbku na zdrowiu itd., są na tyle poważne, że powinny być ścigane z oskarżenia publicznego, a jedynie ochrona wartości rodzinnych skłania do wyjątkowego uzależnienia ścigania od woli	w razie nawet werbalnego ataku może liczyć na to, że sprawca będzie ściągany w drodze publicznoskargowej, a nie prywatnej, co wiąże się z kosztami (koszty sądowe oraz pomocy prawnej) – będzie dodatkowo zmotywowany do podjęcia działania w interesie społecznym. Po drugie, jeżeli z jakichś powodów (np. chęć pozostania anonimowym) nie zdecyduje się na złożenie wniosku, to jego wola zostanie uszanowana, co też stanowi dodatkową motywację do podjęcia działania. Po trzecie, okoliczność, że taki tryb przewidziano dla czynów o innym charakterze nie wyłącza jego zastosowania w analizowanej sytuacji.
--	--	--	---

		pokrzywdzonego. Pod tym względem uzasadnienie zmiany art. 231b § 3 k.k. zastanawia. Z jednej strony bowiem twierdzi się, że w interesie państwa jest chronienie osoby odpierającej zamach na takim poziomie jak chronienie funkcjonariusza, z drugiej zaś strony - uzależnia się wykonanie państwowego ius puniendi od woli pokrzywdzonego, który „może nie być zainteresowany prowadzeniem takiego postępowania, nieuchronnie wymuszającego poświęcenie przez niego czasu związanego z udziałem w czynnościach procesowych”. Jeśli projektowana zmiana ma być wyrazem szerszego uwzględnienia autonomii pokrzywdzonego, to powstaje pytanie dlaczego z takiego „przywileju” może skorzystać tylko osoba odpierająca zamach, ale nie może skorzystać funkcjonariusz ani osoba chroniona jak funkcjonariusz. Uzasadnienie nie wskazuje przyczyn takiego rozróżnienia. W systemie prawa opartym na zasadzie legalizmu ściganie wnioskowe stanowi wyjątek, którego wprowadzenie musi każdorazowo uwzględniać różne wartości prawne. Nie wydaje się, by taką wartością była przywołana w uzasadnieniu ochrona wolnego czasu pokrzywdzonych i to jak wykazano powyżej tylko niektórych z nich. Zauważyć należy, że zmiana w art. 231b k.k. nie będzie odnosiła się do przedstawicieli zawodów medycznych czy służb ratowniczych, ci bowiem w obecnym stanie prawnym są chronieni jak funkcjonariusze publiczni na podstawie innych przepisów (por. art. 44 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, Dz. U. 2024 r. poz. 1287; art. 37 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych, Dz. U. 2025 r. poz. 339; art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, Dz. U. 2024 r. poz. 814; art. 15a ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, Dz. U. 2025 poz. 450; art. 35a ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty, Dz. U. 2024 r. poz. 676; art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, Dz. U. 2023 r. poz. 1154; art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, Dz. U. 2023 r. poz. 714; art. 57 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, Dz. U. 2024 r. poz. 1443; art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, Dz. U. 2025 r. poz. 244). Do wszystkich tych osób stosuje się art. 226 § 1 k.k. bez potrzeby sięgania do art. 231b k.k. W tej sytuacji można powziąć wątpliwość, czy zaproponowana nowelizacja pozwoli na „wzmocnienie autorytetu instytucji państwowych” (skoro nie dotyczy funkcjonariuszy) oraz „zmniejszenie liczby ataków na służby	
--	--	---	--

			ratownicze i obywateli interweniujących w sytuacjach zagrożenia”. Zmiana w art. 231b k.k. nie dotyczy bowiem służb ratowniczych, a spośród osób interweniujących odnosi się jedynie do osób odpierających zamach. Z tych samych powodów proponowana nowelizacja nie wpłynie na „poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i osób działających na rzecz porządku publicznego”, albowiem dotyczyć będzie jedynie osób odpierających zamach, a niebędących medykami i członkami służb ratowniczych. Tymczasem z uzasadnienia projektu ustawy nie wynika, aby projekt zmian poprzedziła analiza ilości spraw dotyczących znieważenia osób odpierających zamach, o których mowa w art. 231b § 1 k.k. (tj. ile zawiadomień wpłynęło do prokuratury, a ile prywatnych aktów oskarżenia - do sądu), a także i ewentualne wykazanie dlaczego orzekane w tych sprawach kary nie mogą spełnić swoich celów, a interes społeczny wymaga wprowadzenia kary pozbawienia wolności.	
--	--	--	---	--

**ZESTAWIENIE NIEUWZGLĘDNIONYCH UWAG ZGŁOSZONYCH W RAMACH OPINIOWANIA
PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS KARNY, USTAWY – KODEKS WYKROCZEŃ ORAZ USTAWY –
KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA (UD223)**

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Przepis	Treść uwagi	Stanowisko MS
1.	PK	art. 217a § 2 k.k. i art. 222 § 1a i 2 k.k	Celem projektowanych zmian, jak wynika z uzasadnienia projektu, jest poprawa bezpieczeństwa funkcjonariuszy i osób działających na rzecz porządku publicznego poprzez zmniejszenie liczby ataków na służby ratownicze i osoby interweniujące w sytuacji zagrożenia. Dla realizacji tak postawionych celów projekt zawiera uzupełnienie art. 217a k.k. penalizującego naruszenie nietykalności cielesnej osób podejmujących interwencję na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego oraz art. 222 § 1 k.k. przewidującego karalność naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy. W obydwu przypadkach zmiana polega na wprowadzeniu czynów kwalifikowanych, w których znamieniem kwalifikującym będzie narażenie pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, odpowiadającego znamionom art. 160 § 1 k.k., co będzie skutkowało uwzględnieniem orzecznictwa powstałym na gruncie tej ostatniej normy przy interpretacji nowych przepisów. Trzeba zatem podkreślić, że czyn z art.	Uwaga niezasadna , albowiem wątpliwości interpretacyjne, mogące powstać w nauce prawa odnośnie do charakteru projektowanego czynu z art. 217a § 2 oraz 222 § 1a KK (umyślnie-nieumyślny albo umyślnie-umyślny) nie wpływają na zasadność oraz praktyczną użyteczność projektowanych przepisów. Obecnie obowiązujące przepisy nie oddają natomiast w pełni stopnia zagrożenia powodowanego zamachem na funkcjonariusza publicznego lub osobę działającą w interesie społecznym, który to zamach sprowadza bezpośrednie niebezpieczeństwo na te osoby. Obowiązujący w tym względzie art. 160 KK przewiduje zagrożenie karą do 3 lat pozbawienia wolności, co nie wydaje się adekwatne w razie zamachu na funkcjonariusza publicznego lub inną osobę działającą w interesie publicznym, stwarzającego bezpośrednie zagrożenie dla ich zdrowia i życia. Pojawia się tu bowiem dodatkowy przedmiot ochrony oprócz zdrowia i życia, którym jest w art. 222 KK działalność instytucji państwowych i samorządowych, a w art. 217a szeroko pojęte bezpieczeństwo i porządek publiczny.

		160 § 1 k.k. ma charakter skutkowy (por. wyrok SN z dnia 21 września 2006 r. sygn. V KK 10/06; wyrok SN z dnia 21 czerwca 2017 r. sygn. II KK 74/17; wyrok SN z dnia 4 stycznia 2022 r. sygn. III KK 411/21; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2016 r. sygn. V KK 342/15; postanowienie SN z dnia 30 maja 2017 r. sygn. IV KK 164/17; wyrok SN z dnia 15 listopada 2017 r. sygn. IV KK 293/17; wyrok SN z dnia 24 października 2018 r. sygn. I KK 4/18; wyrok SN z dnia 5 grudnia 2024 r. sygn. V KK 291/24; wyrok SA w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2019 r. sygn. I ACa 893/17; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 1 czerwca 2022 r. II AKa 470/21; wyrok SA w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2023 r. sygn. II AKa 483/21; por. K. Daszkiewicz, Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Komentarz, Warszawa 2000, s. 394; P. Kardas, O osobliwościach przestępstw abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo, Państwo i Prawo 2022/11, s. 104, przypis 28; M. Filar, Glosa do wyroku SN z dnia 14 lipca 2011 r. sygn. III KK 77/11, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012/5, poz. 49, s.323). Analiza projektowanych art. 217a § 2 i art. 222 § 1a k.k. budzi wątpliwości, co do zamysłu przyświecającego projektodawcy. Zgodnie z projektem w art. 217a § 2 k.k. i art. 222 § 1a k.k. do opisu zachowania („uderzenie lub naruszenie nietykalności cielesnej w inny sposób”) dodano opis skutku w postaci narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, co kaŹE rozpatrywać nowe czyny w kontekście przestępstw	Projektowane przepisy dotyczą sytuacji, w której następuje zamach na pokrzywdzonego, mający określony, fizyczny charakter. W razie jego bezskuteczności czyn sprawcy może być kwalifikowany jako usiłowanie naruszenia nietykalności cielesnej w sposób naraŹający życie lub zdrowie pokrzywdzonego (np. chybiony atak przy uŹyciu pałki teleskopowej). W ocenie projektodawcy natomiast, z uwagi na inny charakter czynu sprawcy (konkretny, fizyczny zamach) niŹ czyn z art. 160 KK, dobrowolne uchylenie groŹącego niebezpieczeństwa nie wydaje się możliwe (odmiennie zapewne niŹ w pewnych sytuacjach z art. 160 KK).
--	--	---	---

			kwalfikowanych przez następstwo. Gdyby jednak intencją projektodawcy było wprowadzenie typów umyślno-nieumyślnych (do których zastosowanie znalazłby art. 9 § 3 k.k.), to posłużyłby się odmienną techniką prawodawczą, znaną choćby z przepisów art. 154 § 1, art. 158 § 2, art. 158 § 3 czy art. 177 § 2 k.k. („jeśli następstwem (...) jest”). Należy zatem wnosić, że projektowane art. 222 § 1a k.k. i art. 217a § 2 k.k. wprowadzają umyślno-umyślne typy przestępstw kwalfikowanych przez następstwo, rozwiązanie tak nietypowe, że z pewnością będzie budzić daleko idące kontrowersje. Warto wobec tego - dla porównania - przywołać treść art. 223 § 2 k.k., zgodnie z którym „jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpił skutek w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, sprawca podlega karze (...)”. Zdaniem J. Giezka skutek musi być w tym wypadku objęty zamiarem (J. Giezek [w:] D. Gmszecka, N. Kłaczyńska, G. Łabuda, A. Muszyńska, T. Razowski, J. Giezek, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, Warszawa 2014, art. 223, teza 13). Podobnie stwierdza P. Zakrzewski, zdaniem którego - z uwagi na wysokość ustawowego zagrożenia karą w art. 156 § 1 k.k. i reguły wyłączania wielości ocen - przywołana regulacja jest przepisem martwym (P. Zakrzewski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 223, poz. 22). Natomiast zdaniem A. Barczak-Oplustil można ten typ uznać za umyślno-nieumyślny zgodnie z ogólną zasadą art. 9 § 3 k.k. (A. Barczak-Oplustil, M. Iwański [w:] Kodeks	
--	--	--	---	--

		karny. Część szczególna. Tom 11. Część II. Komentarz do art. art. 212-277d, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2017, art. 223, teza 2), jakkolwiek autorka uważa przepis za wadliwie skonstruowany i wymagający nowelizacji. Podobne wątpliwości mogą dotyczyć interpretacji projektowanych art. 217a § 2 i art. 222 § 1a k.k. W tym miejscu należy podkreślić, że aktualnie obowiązujące przepisy prawa pozwalają na zastosowanie kwalifikacji prawnej, która w pełni opisuje czyn sprawcy. Obecnie narażenie życia (a częściowo i zdrowia) funkcjonariusza, osoby przybranej mu do pomocy lub osoby interweniującej na rzecz ochrony bezpieczeństwa zostałyby zakwalifikowane kumulatywnie z art. 222 § 1 kk (lub art. 217a k.k.) w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Przy tak przyjętej kwalifikacji prawnej czynu nie powstają wątpliwości, które rodzą się przy analizie projektowanych przepisów, w zakresie skutku naruszenia nietykalności cielesnej, jakim zgodnie z projektem ma być bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Skonstruowany w oparciu o kumulatywną kwalifikację opis czynu jest kompletny i spójny, a tym samym brak jest przesłanek uzasadniających wprowadzanie nowego typu przestępstw, których konstrukcja jak wyżej wskazano będzie budziła kontrowersje. Istnieje bowiem ryzyko, że projektowane normy pozostaną przepisami martwymi, co przemawia przeciwko omawianej nowelizacji.	
--	--	--	--

			Wątpliwości budzi również, czy intencją projektodawców był zamodelowany w projekcie stan prawny, w którym narażenie życia funkcjonariusza czy przedstawiciela profesji medycznych i ogólnie ratowniczych (tj. osoby chronionej jak funkcjonariusz) będzie zagrożone surowszą karą tylko w wypadku, gdy zostanie poprzedzone naruszeniem nietykalności cielesnej. Oznaczałoby to, że według projektodawcy narażenie życia tych osób bez naruszenia nietykalności cielesnej należy uznać za społecznie szkodliwe w mniejszym stopniu. W doktrynie prawniczej przyjmuje się, że naruszenie nietykalności oznacza „bezprawne dotknięcie innej osoby czy inny krzywdzący kontakt”, ale naruszenie to „musi być fizyczne, tzn. atak musi napotkać ciało pokrzywdzonego” (M. Mozgawa [w:] 4 M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa, Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2025, art. 217, teza 2). Jeśli zatem sprawca będzie oddziaływał na pokrzywdzonego w inny sposób np. poprzez rozpylenie trującej substancji chemicznej lub podanie jej w napoju albo też poprzez zmanipulowanie sprzętu używanego przez funkcjonariuszy (w tym również pojazdu) i przez to spowoduje bezpośrednie zagrożenie życia, nadal będzie ścigany z art. 160 § 1 k.k. Co więcej, przyjęcie koncepcji przestępstwa kwalifikowanego przez następstwo spowoduje niemożność przypisania zaostrzonej odpowiedzialności sprawcy, który jedynie usiłował narazić życie funkcjonariusza. Dodać należy, że projektowane przepisy nie	
--	--	--	---	--

			przewidują odpowiednika art. 160 § 4 k.k., zgodnie z którym nie podlega karze sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące pokrzywdzonemu niebezpieczeństwo. Przepis ten - podobnie jak inne przepisy dotyczące czynnego żalu - promuje zachowanie sprawcy, który odstąpił od zamachu na dobro prawne lub zapobiegł jego skutkom. Celem przepisu jest ochrona dóbr prawnych pokrzywdzonego, tego rodzaju ochrony funkcjonariusze na gruncie projektowanego art. 222 k.k. będą jednak pozbawieni. Sprawcy nie będzie się bowiem „opłacało” uchylenie niebezpieczeństwa, jeśli już do takiego skutku doprowadzi. Zasadnie natomiast w opisie czynu („bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”) zamieniono spójnik alternatywny rozłącznej (albo) na spójnik oznaczający alternatywę łączną (lub) - co zresztą należałoby zmienić również w art. 160 § 1 i art. 220 § 1 k.k. Jako górną granicę kary kodeks przewiduje w takim wypadku trzy lata pozbawienia wolności. Mając na uwadze przedstawione powyżej wątpliwości związane z wprowadzeniem tak nietypowych przepisów można wyrazić wątpliwość, czy podniesienie w ten sposób granicy kary przełoży się na poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i innych osób działających w interesie publicznym. Z uzasadnienia projektu ustawy nie wynika bowiem, że przedłożenie projektu zostało poprzedzone analizą w ilu postępowaniach sprawcy ataków na ww. pokrzywdzonych zostali skazani za przestępstwo z	
--	--	--	--	--

			art. 160 § 1 k.k., a wymierzone im kary należałoby uznać za zbyt niskie.	
2.	PK	art. 231b § 3 k.k.	Odrębnym zagadnieniem jest uchylenie art. 231b § 2 k.k. i wprowadzenia § 3. W obecnym stanie prawnym osoba, która w obronie koniecznej odpiera zamach na jakiekolwiek cudze dobro chronione prawem, chroniąc bezpieczeństwo lub porządek publiczny, korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych (art. 231b § 1 kk). Atak na taką osobę będzie rozpatrywany przez pryzmat art. 222 § 1, art. 223 § 1, art. 148 § 3 k.k. Naruszenie nietykalności cielesnej takiej osoby zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 3 na mocy art. 222 § 1 k.k., a nie na podstawie art. 217§ 1 do roku. Art. 231b § 2 k.k. w dotychczasowym brzmieniu nie pozwala natomiast na przyjęcie kwalifikacji z art. 226 k.k. (A. Barczak-Oplustil, M. Iwański [w:] Kodeks karny. Część szczególna, t. II, cz. II, red. W. Wróbel, A. Zoll, LEX 2017, art. 231b, teza 2; P. Zakrzewski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 231b, teza 2). To zaś oznacza, że w razie naruszenia czci osoby odpierającej zamach zastosowanie znajdą przepisy ogólne, tj. art. 216 § 1 kk, statuujący przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego i zagrożone w typie podstawowym karą grzywny lub ograniczenia wolności. Projekt wprowadza przepis o treści: „jeżeli czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w cześć lub godność tej osoby, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego”, powtarzając niefortunne	Uwaga niezasadna Wnioskowy charakter ścigania w projektowanym art. 231b § 3 KK wynika z wyważenia wszystkich interesów. Po pierwsze, pokrzywdzony wiedząc, że w razie nawet werbalnego ataku może liczyć na to, że sprawca będzie ściągany w drodze publicznoskargowej, a nie prywatnej, co wiąże się z kosztami (koszty sądowe oraz pomocy prawnej) – będzie dodatkowo zmotywowany do podjęcia działania w interesie społecznym. Po drugie, jeżeli z jakichś powodów (np. chęć pozostania anonimowym) nie zdecyduje się na złożenie wniosku, to jego wola zostanie uszanowana, co też stanowi dodatkową motywację do podjęcia działania. Po trzecie, okoliczność, że taki tryb przewidziano dla czynów o innym charakterze nie wyłącza jego zastosowania w analizowanej sytuacji.

		sformułowanie „zamach skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach”, ale co więcej - wprowadza niespotykane dotychczas i wątpliwe rozwiązanie proceduralne. Uchylenie art. 231b § 2 k.k. spowoduje bowiem, że w razie naruszenia czci osoby odpierającej zamach zastosowanie znajdzie art. 226 § 1 k.k., penalizujący znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej - zagrożone karą pozbawienia wolności do roku i ścigane z oskarżenia publicznego. Odmienność polegała będzie jedynie na tym, że czyn popełniony na szkodę osoby odpierającej zamach będzie ścigany na wniosek. Kodeks karny przewiduje oczywiście sytuacje, w których szczególna cecha pokrzywdzonych wpływa na tryb ścigania i powoduje, że przestępstwa popełnione na ich szkodę ścigane są na wniosek, choć w innych przypadkach ścigane byłyby z urzędu (por. art. 157 § 5, art. 177 § 3, art. 278 § 4, art. 279 § 2, art. 284 § 4, art. 285 § 2, art. 286 § 4, art. 287 § 3, art. 289 § 5 k.k.). Jednak kryterium wyróżniającym te osoby jest stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa, bo wymienionej wyżej czyny stają się przestępstwami wnioskowymi, gdy zostaną popełnione na szkodę osoby najbliższej. Ustawodawca uważa najwyraźniej, że przestępstwa kradzieży, oszustwa czy spowodowania nieumyślnego uszczerbku na zdrowiu itd., są na tyle poważne, że powinny być ścigane z oskarżenia publicznego, a jedynie ochrona wartości rodzinnych skłania do wyjątkowego uzależnienia ścigania od woli pokrzywdzonego. Pod tym względem	
--	--	--	--

			uzasadnienie zmiany art. 231b § 3 k.k. zastanawia. Z jednej strony bowiem twierdzi się, że w interesie państwa jest chronienie osoby odpierającej zamach na takim poziomie jak chronienie funkcjonariusza, z drugiej zaś strony - uzależnia się wykonanie państwowego ius puniendi od woli pokrzywdzonego, który „może nie być zainteresowany prowadzeniem takiego postępowania, nieuchronnie wymuszającego poświęcenie przez niego czasu związanego z udziałem w czynnościach procesowych”. Jeśli projektowana zmiana ma być wyrazem szerszego uwzględnienia autonomii pokrzywdzonego, to powstaje pytanie dlaczego z takiego „przywileju” może skorzystać tylko osoba odpierająca zamach, ale nie może skorzystać funkcjonariusz ani osoba chroniona jak funkcjonariusz. Uzasadnienie nie wskazuje przyczyn takiego rozróżnienia. W systemie prawa opartym na zasadzie legalizmu ściganie wnioskowe stanowi wyjątek, którego wprowadzenie musi każdorazowo uwzględniać różne wartości prawne. Nie wydaje się, by taką wartością była przywołana w uzasadnieniu ochrona wolnego czasu pokrzywdzonych i to jak wykazano powyżej tylko niektórych z nich. Zauważyć należy, że zmiana w art. 231b k.k. nie będzie odnosiła się do przedstawicieli zawodów medycznych czy służb ratowniczych, ci bowiem w obecnym stanie prawnym są chronieni jak funkcjonariusze publiczni na podstawie innych przepisów (por. art. 44 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, Dz. U. 2024 r. poz. 1287; art. 37 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie	
--	--	--	---	--

			ratowników medycznych, Dz. U. 2025 r. poz. 339; art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, Dz. U. 2024 r. poz. 814; art. 15a ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, Dz. U. 2025 poz. 450; art. 35a ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty, Dz. U. 2024 r. poz. 676; art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, Dz. U. 2023 r. poz. 1154; art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, Dz. U. 2023 r. poz. 714; art. 57 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, Dz. U. 2024 r. poz. 1443; art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, Dz. U. 2025 r. poz. 244). Do wszystkich tych osób stosuje się art. 226 § 1 k.k. bez potrzeby sięgania do art. 231b k.k. W tej sytuacji można powziąć wątpliwość, czy zaproponowana nowelizacja pozwoli na „wzmocnienie autorytetu instytucji państwowych” (skoro nie dotyczy funkcjonariuszy) oraz „zmniejszenie liczby ataków na służby ratownicze i obywateli interweniujących w sytuacjach zagrożenia”. Zmiana w art. 231b k.k. nie dotyczy bowiem służb ratowniczych, a spośród osób interweniujących odnosi się jedynie do osób odpierających zamach. Z tych samych powodów proponowana nowelizacja nie wpłynie na „poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i osób działających na rzecz porządku publicznego”, albowiem dotyczyć będzie jedynie osób odpierających zamach,	
--	--	--	--	--

			a niebędących medykami i członkami służb ratowniczych. Tymczasem z uzasadnienia projektu ustawy nie wynika, aby projekt zmian poprzedziła analiza ilości spraw dotyczących znieważenia osób odpierających zamach, o których mowa w art. 231b § 1 k.k. (tj. ile zawiadomień wpłynęło do prokuratury, a ile prywatnych aktów oskarżenia - do sądu), a także i ewentualne wykazanie dlaczego orzekane w tych sprawach kary nie mogą spełnić swoich celów, a interes społeczny wymaga wprowadzenia kary pozbawienia wolności.	
--	--	--	--	--